

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Психолого-педагогічний факультет
Кафедра початкової освіти

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Павлик О. А.

« ____ » _____ 2024 р.

Реєстраційний № _____

« ____ » _____ 20 ____ р.

**Розвиток пізнавального інтересу у молодших школярів засобами
інтерактивних технологій навчання на уроках інтегрованого курсу «Я
досліджую світ»**

Кваліфікаційна робота

студентки групи ЗПОМ-23

ступінь вищої освіти магістр

спеціальності 013 початкова освіта

Рижнєвої Єлизавети Юріївни

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук

доцент кафедри початкової освіти

Манькута Аліна Олександрівна

Оцінка: Національна шкала

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____
(підпис) (прізвище, ініціали)

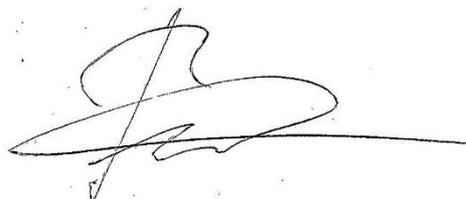
_____
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____
(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Рижньова Єлизавета Юріївна, розумію і підтримую політику

Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідеї, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело. Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	7
1.1 Зміст і структура поняття «пізнавальний інтерес»	7
1.2 Педагогічні умови використання інтерактивних технологій навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	15
1.3 Особливості розвитку пізнавального інтересу молодших школярів засобами інтерактивних технологій навчання	24
Висновки до першого розділу.....	36
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	38
2.1 Вивчення передового педагогічного досвіду з обраної теми.....	38
2.2 Аналіз програм і підручників.....	41
2.3 Виявлення рівня розвитку пізнавального інтересу молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	50
2.4 Впровадження дослідно-експериментальної програми на розвиток пізнавального інтересу молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в 3 класах.....	57
2.5 Аналіз результатів дослідження	62
Висновки до другого розділу.....	66
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	69
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. До ключових проблем сучасної початкової освіти, що вимагає творчого вирішення, нестандартного підходу є проблема формування пізнавального інтересу молодших школярів. У сучасний період розвитку та впровадження нових методів навчання у навчальний процес, питання формування активної особистості, здатної до творчої, науково-пошукової діяльності, стає гострою проблемою освіти сьогодні. Досить значимі методичні аспекти щодо формування навчально-пізнавальної діяльності учнів початкових класів знаходимо в наукових працях Г. Ващенко, В. Лозової, Г. Щукіної, В. Гусєва та ін. [18, 23].

Більшість сучасних дослідників з даного питання зазначають, що формування пізнавального інтересу молодших школярів розглядається як процес спільної активної взаємодії вчителя й учня, метою якої є розвиток активної особистості, здатної до ініціативності й розкриття своїх творчих здібностей.

Дана взаємодія виражається у використанні інтерактивних технологій. Проблеми впровадження та доцільності використання інтерактивних технологій у навчально-виховний процес досліджували О. Коротаєва, В. Перова, О. Пометун, І. Якіманська. Різні проблеми сучасних технологій навчання досліджували А. Алексюк, І. Зязюн, Т. Ільїна, О. Пехота, О. Савченко, С. Сисоєва [4].

Наше суспільство потребує досвідчених особистостей, які матимуть гнучкий розум, вмітимуть нестандартно підходити до вирішення ситуацій різного характеру, володітимуть комунікативними навичками на високому рівні. Сама по собі освіта не гарантує достатнього рівня сформованості вище зазначеного. Тому до традиційної системи навчання треба включати й інтерактивні технології, щоб досягти високого рівня у формуванні пізнавального інтересу, разом з тим недостатньо методичних розробок щодо

формування пізнавального інтересу молодших школярів у процесі інтерактивної взаємодії, тому наша тема і є **актуальною** [3].

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні розвитку пізнавального інтересу молодших школярів засобами інтерактивних технологій та дослідно-експериментальній перевірці використання інтерактивних технологій на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ», як засобу розвитку підвищення розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність поняття «пізнавальний інтерес» у психолого-педагогічній літературі;
- виявити і обґрунтувати педагогічні умови використання інтерактивних технологій навчання на уроках «Я досліджую світ»;
- визначити вихідний рівень сформованості пізнавального інтересу молодших школярів у 3 класі;
- впровадити дослідно-експериментальну програму з перевірки формування пізнавального інтересу діяльності в учнів 3 класу на уроках «Я досліджую світ».

Об'єкт дослідження – розвиток пізнавального інтересу молодших школярів.

Предмет дослідження – інтерактивні технології навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Гіпотеза – за умови використання інтерактивних технологій навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» розвиток пізнавального інтересу молодших школярів покращиться.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань використовувалися: теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичних розробок з проблеми дослідження; опрацювання досвіду роботи науковців та вчителів; емпіричні – спостереження, опитування, анкетування, колективні та індивідуальні бесіди.

Апробація результатів дослідження здійснювалась шляхом:

1. Публікація статті: Рижньова Єлизавета Юріївна «Розвиток пізнавального інтересу у молодших школярів засобами інтерактивних технологій навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»» // Збірник наукових праць «Актуальні питання теорії і практики початкового навчання» Криворізького державного педагогічного університету. 2024. (подано до друку).
2. Участь у I Всеукраїнській конференції педагогічних читань пам'яті Володимира Бондаря «Контексти наукових досліджень Володимира Бондаря. Адаптивне навчання студентів в умовах воєнного стану та відновлення України» (3 жовтня 2024 р.) Український державний педагогічний університет ім. Михайла Драгоманова.
3. Участь у Всеукраїнській студентській науково-практичній інтернет конференції «Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи» (7-8 листопада 2024 р.) Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника.

Експериментальна база. Дослідження відбувалось на базі Новодмитрівської ЗОШ I-III ступенів, Бериславського району, Херсонської області. В ньому взяли участь учні 3 - А та 3- Б класу в кількості 19 осіб.

Практична значущість дослідження полягає у розробці методики використання інтерактивних методів навчання задля формування навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів, яка може бути використана вчителями початкових класів, викладачами і студентами педагогічних закладів.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел і літератури. Загальна кількість сторінок 79.

РОЗДІЛ 1

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

1.1 Зміст і структура поняття пізнавальний інтерес в учнів початкової школи

Розвиток пізнавального інтересу цікавив педагогів-дослідників з давніх часів. Проблематика нашої теми і її розв'язання формувалися під дією народних традицій, наукових поглядів, соціальних потреб, релігії, філософських праць, менталітетів та часу. Філософи – перші мислителі пізнього середньовіччя, які доклали значних зусиль у розвитку пізнавального інтересу, ототожнюючи його з поняттями: «основа до дії», «мотив», «спонукальна причина до дії» тощо [19].

На початку ХХ ст. серед науковців була сформована і обґрунтована думка, що саме пізнавальний інтерес вмотивовує особистість до навчання [19, с. 98].

Як засіб успішного засвоєння знань та сталий моральний розвиток К.Д. Ушинський описував пізнавальний інтерес, уточнював, що людина збереже гідність та вищі моральні якості й жагу до всього корисного [6].

Зосередив свою увагу, надав вагомого значення, виділив, як надважливу категорію даного інтересу в педагогіці Я. А. Коменський. Він вважав, що немає труднощів та бар'єрів, які могли б завадити опановувати нові вершини у навчанні та жаги до знань. Гуманіст стверджував, що постійний пошук, працелюбність, бажання дізнатися нове, самоудосконалення – найвища мета кожного [9].

Публіцист, письменник, український педагог В. О. Сухомлинський порівнював школу із «будинком радості», де ми повинні дарувати здобувачам освіти радість у навчанні, успіх, викликати відчуття гордості та гідності за свої вміння, а також розвивати всемогутню радість пізнання [34].

Спираючись на досвід минулих поколінь, а саме досягнення у галузі педагогіки та психології, можемо стверджувати, що для формування особистості, світогляду, розширення навчальних можливостей учня відіграє важливу роль пізнавальний інтерес [14, с. 56].

Пізнавальний інтерес – це позитивно-вмотивоване ставлення суб'єкта до предмета пізнання, що зростало і розвивалось під час навчання, оскільки підсилює вплив на формування і розвиток особистісної спрямованості дитини [46].

Для особистісного становлення, розвитку та формування знань важливо враховувати значення інтересів. Аналізуючи думки дослідників Яна Амоса Коменського, Жан-Жака Руссо розглядаємо процес навчання, як провідний шлях до світла і знань, до джерела радості, а нову школу – головним чинником виховання пізнавального інтересу до предметів і явищ. Адже успішно і легко виконується лише та робота, яка супроводжується захопленням [53].

Емоційна сфера учнів активізує їх навчальні інтереси, тобто відіграє важливу роль у цьому позитивний супровід. Здобуваючи їх людина переживає цінність і радість духовного збагачення.

К.Д. Ушинський доводив, що виявив запоруку успішного навчання. Демократичність, свобода вибору та дії, заохочення, мотивація, вольове зусилля, цілепокладання, системність та наполегливість запускають механізм розвитку та становлення пізнавального інтересу [62].

І.Ю. Герbart закликав освітян спиратись на зацікавленість їх вихованців, вважав досліджуваний інтерес притаманною властивістю школярів [23 ,с. 41].

Отже, пропонуємо розглянути пізнавальний інтерес, як багатогранну і складну для особистості категорію, що має такі визначення:

- 1) як вибіркова спрямованість людини та її уваги (Т. Рибо, Н. Добринін);
- 2) як розумової і емоційної активності (Е. Строні);

- 3) як своєрідна чуттєвість дитини (Ш. Бюлер) та стимулятор розуміння (Д. Фрейн);
- 4) активатор свідомості, розумових здібностей та діяльності (Л. Гордон);
- 5) як побудова потреб (Ш. Бюлер);
- 6) як активне (В. М'ясищев, В. Іванов), емоційне (Н. Морозов) пізнання світу;
- 7) як емоційна привабливість до об'єкта вивчення (А. Ковальов) [11, с. 11].

Найбільш ваговою для нашого дослідження виступає концепція доктора педагогічних наук Галини Іванівни Щукіної, яка вважає, що пізнавальний інтерес постає перед нами:

- 1) частковим напрямом когнітивних процесів людини на об'єкти;
- 2) запит вивчати діяльність, яка супроводжується психологічним задоволенням;
- 3) активатор динамічності індивіда, забезпечує продуктивність та стабільність його розвитку;
- 4) емоційно-вольове прагнення знайомства із світом та його складовими [18, с. 26].

Розглядаємо пізнавальний інтерес як вибіркоче емоційне ставлення індивіда до важливих для людини складових навколишньої дійсності. Адже лише при відчутті важливості, цінності та потреби події, явища чи виду діяльності виробляється захоплення та значущість певного заняття. Також особливість даного інтересу полягає в тому, що його взаємозв'язок з емоційною сферою учня (захоплення, радість, новизна, здивування, позитивні переживання) допомагає впоратися із тимчасовими труднощами учіння [36].

Щоб успішно розвивати пізнавальний інтерес потрібно звернути увагу окрім характеру обраної діяльності і на соціальне оточення учня та його родини, друзів, знайомих. Це впливає на колективну активність, виховання, позиції у соціумі та процесів збудження цільових структур [15].

Індивід реалізує свій потенціал у процесі основної діяльності, відповідно пізнавальний інтерес виступає потужним мотиватором у засвоєнні нових знань, умінь і навичок, що залучає та систематизує цілі, ціннісні орієнтації, результати діяльності, відтворює всі інтелектуально-вольові складові особистості. Може виступати як є мотиваційний засіб цікавого навчання, визначає інтенсивний і зосереджений розвиток пізнавальної молодшого школяра, переростає в стійку рису характеру [14].

Пізнавальний інтерес – це емоційна часткова направленість особистості, що супроводжується внутрішнім задоволенням від результативності, а також направлена до предмета діяльності. Цей інтерес має дослідно-пошуковий характер, значно підвищує розумовий потенціал учня (В.Ф.Паламарчук), сприяє становленню самостійності (О.Я.Савченко), гарантує продуктивність у виконанні завдання (В.І.Лозова), є запорукою успіху розвитку творчої особистості (М.І.Алексєєва) [25 ,с .45].

Одними із відзнакових особливостей пізнавального інтересу можемо назвати особливу емоційно-вольову спрямованість до опанування навчального процесу. Обов'язково враховуємо психологічні функції при формуванні рівня активності особистості [25].

Пізнавальний інтерес у навчальній діяльності виступає як результат взаємодії об'єктивної і суб'єктивної сторін інтересу. Він характеризує вмотивованість учнів до поглиблення та урізноманітнення технік подачі навчального матеріалу, застосування самостійної творчої роботи, тому доцільно вважаємо одним із найбільш значущих і надійних факторів, які допомагають підсилити діяльність здобувачів початкової ланки освіти. Вважаємо передумовою і результатом учіння.

Пізнавальний інтерес також виступає розвиваючим фактором, метою і засобом навчальної діяльності. Формує головну особливість аспекту педагогіки. Дана тема зацікавлювала педагогів у всі часи, її актуальність викликала дискусії, доведення, багато припущень та теорій. Дидактичні теорії

А.Я.Коменського, Ж.-Ж. Руссо, І.Г.Песталоцці, А.Ф.Дістервега пропонували та доводили вагомість розвитку досліджуваного інтересу [39].

Гуманіст і педагог XVII століття Я.А. Коменський виявляв проблематику школи свого часу в нав'язуванні учням чужої думки та бачення світу [33 с.113].

А.Дістерверг відзначав, що пізнання має проникати в сутність образів. Мотивувати учня знаходити істину самостійно під пильним супроводом педагога та не обмежуватися лише сприйняттям образів, досягнути суть явищ [41].

Педагоги М.Н.Скаткін, А.М.Матюшкін, І.Я.Лернер, М.І.Махмутов заклали фундамент теорії активізації учіння на межі 70-х років минулого століття [7, с. 36].

Пізнавальний інтерес розглядаємо як динамічний механізм поштовху до дії. Наголошуємо на його частковій діяльності та вивченні явищ навколишньої дійсності [9].

Зосередженість на вирішенні певної проблематики, предметі думок, що активізує зацікавленість вирішити поставлене завдання та застосувати отримані знання на практиці – сутність пізнавального інтересу [10].

До головних спільних ознак досліджуваного інтересу О.Г.Ковальова, Т.Г.Єгорова, Е.Ш.Натанзона, П.А.Рудіко відносять стійке емоційне ставлення особи до певного об'єкта [24]. Підносимо емоції як гальмівний чи активізуючий процес пізнання та рівень продуктивності людини.

Найважливіше та найцікавіше для кожного із нас грають роль емоційні мотиви, які насичені переживаннями, яскравими перебігами відчуттів та потреб.

Пізнавальний інтерес виступає як складноступінчастий психологічний аспект, який має прямий вплив на розвиток особистості. Він представляє сукупність процесів мислення. Відіграє роль значного показника розвитку психічних процесів, що взаємопов'язано із потребами інтелектуального та

емоційного розвитку, вольових компонентів та способами їх задоволення(пам'ять, увага, логіка і тд.) [24 ,с .12].

Пізнавальний інтерес не обмежується певним обсягом знань, а максимально охоплює всю сферу соціальної життєдіяльності учня, інтенсивність та змістовність навчальної діяльності [27].

Досліджуваний нами інтерес має об'єктивно – суб'єктивну основу. Тобто є вибіркоvim для молодшого школяра, викликає зацікавленість лише до предмету, який має адаптивність у його [22].

Пізнавальний інтерес – чинник спроможності впровадження новизни та заклик до навчання. Лише професійно досконалий наставник здатний мотивувати своїх учнів до творчого, активного розв'язання поставлених перед ним проблемних запитань. Найтрагічніше, якої помилки може допустити – байдужий учень. Даний інтерес виступає засобом самоосвіти молодшого школяра , який базується на діяльнісній активності та осягненні привабливої сторони предметного явища. Закликає до постійного руху в освітньому просторі [31].

Для якісного опановування навчального матеріалу здобувачами ланки початкової освіти буде достатньо поставити нестандартні запитання, що потребують розуміння теми, вміння користуватися поданими у ній правилами, а також припустити, що можливо завдання занадто складне. Тобто скористуватися зворотнім ефектом [58].

Навіть впродовж століття завжди була актуальною проблема пізнавального інтересу. Вона спливає як фактор всебічного розвитку та становлення особистості. Почуття радості, очікування, визнання, задоволення, приголомшення, захоплення, нестями, зацікавлення до нового, переживання у разі виникнення труднощів та відчуття власної гідності – прояви супроводжуючих відчуттів [20].

Пізнавальний інтерес закріплює досвід учнів, який вони засвоїли при розгляді певного матеріалу, проявляється основою, де закріплюється досвід, знання, уміння. Завдяки цьому має активний та динамічний прояв [39 ,с .40].

Пропонуємо розглянути механізм виявлення пізнавального інтересу:

- 1) залучення та мотивація до самостійного пошуку;
- 2) структурування теми і мети уроку, відповідність прийомів і методів викладання до змісту матеріалу та віку молодших школярів;
- 3) комфортний психологічний клімат у класі;
- 4) активна мотивація до вивчення не тільки практичного, а і теоретичного матеріалу;
- 5) демонстрування шанобливого ставлення вчителя до предметата, відповідне виховання поваги в учнів;
- 6) активація позитивних переживань.

Пропонуємо розглянути засоби підвищення пізнавального інтересу:

- 1) опис явища новизни в темі;
- 2) відкритість навчального матеріалу для кожного;
- 3) практичне застосування теми у житті;
- 4) здобуток та підвищення значимості сучасних наукових досліджень;
- 5) яскраве вираження позитивних емоцій;
- 6) активна діяльність на уроці (вмотивована);
- 7) постановка проблемної задачі.

Пропонуємо такі критерії розвитку пізнавального інтересу:

- 1) зростання та розумової активності;
- 2) самостійне рішення проблемного питання;
- 3) креативне та швидке рішення нестандартного запитання;
- 4) структурування та аналіз вивченого матеріалу;
- 5) самоусвідомлення та сприйняття навчальної діяльності [73].

Самостійність у розв'язанні проблемного запитання, організаційні якості, дослідницька діяльність, творчий підхід – основною умовою комплексного розвитку пізнавального інтересу. Обов'язковою складовою є усвідомлений мотив учня, а не вимоги від вчителя та програми [56].

Перехід від теоретичного матеріалу до практики, актуалізація опорних

знань, збагачання і їх аналіз, узагальнення вивченого та практичне застосування у житті – активізують пізнавальний інтерес! Як наслідок – усвідомлення значущості набутих умінь та практичне застосування навичок у нових життєвих ситуаціях, втілення та реалізація творчого потенціалу, розвиток логічного мислення, уваги, поступовий вмотивований перехід до самостійного навчання і доцільне та систематизоване регулювання інтелектуальної діяльності [15 ,с.67].

Для поступового та систематизованого засвоєння знань учнями, навчальний матеріал поетапно розподілений у курсі кожного із шкільних предметів. До кожного із яких розроблений план уроків та їх структура. Це гарантує свідоме сприйняття та визначення способів використання набутих знань, що є результативністю роботи самого здобувача освіти [80].

Розвиток пізнавального інтересу забезпечує:

- становлення особистості;
- активізація процесів мислення;
- логічне направлення думки;
- формування об'єктивного самооцінювання;
- оволодіння навичками комунікації у соціумі [17].

Кожен педагог має співставляти інтелектуальні можливості дітей певної вікової категорії та адаптувати навчальний матеріал згідно затвердженої програми. А найвищою ознакою педагогічної майстерності визначаємо – оволодіння молодшим школярем навичками засвоювати, мислити та аналізувати [16].

Лише при усвідомленні своєї ролі у навчанні, здобувачі ланки початкової освіти – розширяють свої можливості, використають набуті знання у житті, досягнуть успішних результатів. Сучасному вчителю допомагають прививати любов до учіння широкий спектр інтерактивних технологій навчання [21 ,с .13].

Сьогочасною формою організації навчально-виховної роботи є класно-урочна система. В якій провідним у розвитку пізнавального інтересу є урок. Де ми формуємо ключові компетенції для молодших школярів. Задля досягнення найкращого результату, окрім знань, до таких компетенцій віднесемо: емпатію, комунікативні навички, критичне і логічне мислення, креативність, творчий підхід, стійкість, наполегливість, вміння вирішити проблемну ситуацію, працелюбність та самоаналіз [32].

1.2 Педагогічні умови використання інтерактивних технологій навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

У науковій літературі навчальна діяльність розглядається, як відтворювальна. Адже вона розкриває особливості психологічного розвитку молодших школярів, супроводжує формування особистості і є провідною для даного віку. Її сутність полягає в тому, що включає не тільки теоретичний матеріал, а й практичне застосування, узагальнює та впорядковує набуті навички.

В.В.Давидов пропонує такі її складові :

- розуміння, відтворення та застосування навчального матеріалу;
- самоаналіз;
- порівняння.

Для здобувачів освіти початкової ланки провідним наставником є вчитель. Який направляє, підтримує, керує, моделює. У молодшому шкільному віці навчальна діяльність здійснюється під безпосереднім або опосередкованим керівництвом учителя. За своєю структурою навчальна діяльність молодших школярів відтворює будову будь-якої людської діяльності, вона також включає в себе три основних компоненти:

- орієнтовно-мотиваційний;
- дійовий;
- контрольний.

Навчальна діяльність включає в себе такі специфічні аспекти:

- реалізація потенціалу соціальної адаптованості – як основна ціль (Н.С.Тализіна);

- засвоєння диференційованих способів діяльності (В.А.Сластьонін);

- теоретичне орієнтування відносно дійсності (В. В. Давидов);

- свідоме навчання;

- соціалізація, її адаптація до процесів навчання;

- трансформація;

- орієнтування на рівень вимог сучасності;

- зосередженість на учні, як об'єкті навчальної діяльності;

- відповідність поставлених цілей результативності (Є.І.Машбиць);

- емоційна забарвленість (М.М. Скаткін) [4, 7, 43, 55].

Для учнів початкових класів провідною є ігрова діяльність. Мета сучасної школи – формування комплексного навчального процесу, що забезпечує розвиток пізнавального інтересу. Констатуємо взаємозв'язок теоретичної частини і практичним застосування, як один із головних аспектів. Під час реального виконання завдань маємо приділяти увагу вихованню сумлінності, працелюбності, адже окрім теоретичних опрацювань, саме любов до знань є основою всебічного розвитку особистості [27, с. 340].

Отже, в процесі розвитку пізнавального інтересу молодші школярі повинні:

- оволодіти сукупністю знань, навичок і вмінь та застосовувати їх;

- виконувати різні прийоми навчальної роботи;

- визначати кінцеву ціль та реалізацію набутого.

Пізнавальний інтерес є супроводжуючим аспектом впродовж всього навчального процесу, а отже і завжди актуальною темою для дослідження в роботах різних науковців (Ю.К. Бабанського, Б.І. Коротяєва, М.М. Скаткіна, І.Ф. Харламова, Т.І. Шамовой, Г.І. Щукіної) [54]. Після проведеного аналізу психолого-педагогічної літератури можна назвати наступні визначення до даного терміну. Т.І. Шаматова визначає пізнавальний інтерес, як цілісність пізнавальних дій. І.Б. Первін доводить, що це впорядкована система засвоєння

умінь, навичок і соціального досвіду. Г.І. Щукіна характеризує пізнавальний інтерес, як соціальну діяльність між дітьми різного віку. Р.А. Хабіб визначає дану діяльність, як навчальну роботу учнів у процесі вивчення предмета. В.І. Крупич стверджує, що пізнавальний інтерес є формою перебігу діяльностей для школярів. В.Ю. Сенько характеризує даний інтерес, як взаємодію учня зі складово освітнього процесу, що спрямоване на розвиток даного інтересу [8, 11, 2]. Із вище наведених тверджень, зробимо висновок, що кожен характеризував з позиції взаємопроникнення навчальної діяльності та пізнавальної інтересу, їх взаємозв'язку і взаємозумовленості [6]. Це дозволяє виділити інструменти формування пізнання – розвиток пізнавального інтересу та навчальна мета, що є незмінною складовою досягнення поставлених цілей, засвоєння змісту та підкріплення позитивними результатами. Отже, пропонуємо виділити такі правила розвитку пізнавального інтересу:

- поступове збільшення та ускладнення поданої інформації;
- зміна функцій структурних компонентів;
- типи навчальної діяльності взаємопов'язані та підкріплюють один одного;
- демократична модель взаємодії вчитель-учень;
- визначення змісту провідної діяльності [41].

Виділяємо наступні функції даного інтересу: формує навички самостійного здобуття знань; розвиває уміння і навички логічного міркування; розвиває пізнавальні здібності та вміння використовувати всі джерела пізнання; формує світогляд молодших школярів.

Аналіз наукової психолого-педагогічної літератури дає змогу висвітлити основні рівні пізнавального інтересу: продуктивний, мотиваційний, дослідницький (творчий) [58].

Продуктивний рівень (П.П. Блонський, Л.С. Виготський, А.М. Матюшкіна, Б.І. Коротяєв та ін) визначає вивчення нового матеріалу [25, с. 230]. Провідною діяльністю виступає фіксування в пам'яті нових знань та

умінь, виконати супроводжуючі завдання за попереднім прикладом. Завдяки правильній організації роботи вчителя та викладу пояснювально-ілюстративного матеріалу у ході роботи, сприяє формуванню опорних знань та умінь, завдяки чому учень переходить по рівнях навчальної діяльності та зростає. Мотиваційний (конструктивно-варіативний) рівень (П.І. Підкасистий, Т.І. Шамова, В.І. Лозова та ін). Характеризується диференціацією шляхів розв'язання проблемного завдання, аналіз інформаційного блоку, його засвоєння, застосування запропонованих методів та засобів. Відтворююча діяльність має варіативний тип, направлена на поглинання нової інформації. Для цього рівня важливою є дослідно-пошукова діяльність, що направлена на активне виявлення новизни [26].

Дослідницький (творчий) рівень діяльності (П.І. Підкасистий, Т.І. Шамова, В.І. Лозова, Б.І. Коротяєв, С.О. Сисоєва, Н.В. Кічук та ін) залучає молодших школярів до пошуку [20, с. 225]. А саме аналіз та впорядкування, як основний спосіб знаходження нових творчих рішень. Вибіркове використання набутих умінь. Висвітлюється зв'язок інтелектуальних і практичних дій. Відіграє надважливу роль на цьому рівні – підхід вчителя, .

Отже, проаналізувавши педагогічні літературні джерела, робимо висновок, що пізнавальний інтерес розвивається через систему засвоєння знань, формування наскрізних навичок і умінь; а також сприяє розвитку навчальних можливостей учнів, розвиває їх пізнавальну активність і самостійність [8].

Педагогічний пошук учителів-практиків завжди спирається на існуючі досягнення психолого-педагогічної науки у сфері методології щодо використання активних методів навчання, які забезпечуватимуть оволодіння учнями молодших класів змісту освіти [71].

Розмінаємо пасивні та активні форми навчання. Під пасивним маємо на увазі низький рівень активності, тих хто вчиться, відповідно переважання репродуктивної форми роботи і майже відсутність самостійності у процесі [23, с. 120]

Повною протилежністю є активна форма навчання, що спонукає розвитку та впровадження самостійного пошуку, творчої діяльності школярів. Супроводжується постійним діалогом із наставником. Вживають, як правило, методи:

- автокефальний;
- творчий;
- дискусія.

Термін «інтерактив» з англійської «interact» («inter – взаємний і «akt» – діяти). Інтерактивний – здатний до переговорів. Інтерактивні технології – це технології розвитку пізнавального інтересу, основною метою яких – комфортні умови навчання із супроводженням ситуацією успіху [22, с. 8].

Суть інтерактивних технологій полягає в тому, що навчальний процес відбувається шляхом систематичної динамічної взаємодії всіх учасників навчання. Паритетна взаємодія між об'єктом і суб'єктом, орієнтування у заданій роботі, осмислення та аналіз отриманих результатів взаємними зусиллями. Наставник та організатор – учитель, який співпрацює з іншими учасниками процесу [13].

Елементи інтерактивних технологій розвинуті в роботах В. Сухомлинського, Ш. Амонашвілі, В. Шаталова, С. Ільїна та інших відомих педагогів [12, с. 10].

Використання рольових ігор, аналіз та спільне рішення проблем є основою даного навчання.

Інтерактивні технології активізують, наповнюють і вдосконалюють навчально-виховний процес. Прискорюють та полегшують розвиток пізнавального інтересу, прививають навички комунікації з однолітками, повагу до чужої думки та позиції, а також формування власної. Спростовують навчальну інформацію, збагачують та зацікавлюють. Конструюють соціальні ситуації для урізноманітнення власного досвіду дітей та їх практичне застосування (прагнення до діалогу, встановлення свого місця у колективі,

пошук компромісу, уникнення та попередження конфліктів або їх рішення, мотивація до творчої та проектної діяльності, самостійної роботи) [74 с.119].

Використання інтерактивних технологій передбачає створення певних психолого-педагогічних умов, що дозволять реалізувати ідею співпраці тих, хто навчає і тих, хто навчається. Мета цього полягає в тому, щоб створити відповідний психологічний клімат на уроці, доброзичливу атмосферу, забезпечити ситуацію успіху, зробити так, щоб кожен учень відчув свою інтелектуальну досконалість. Це все значно підвищить мотивацію здобувачів ланки початкової освіти до навчання [72].

Наводимо класифікацію інтерактивних технологій залежно від мети уроку, його етапів та форм організації навчальної діяльності учнів:

- кооперативне навчання;
- колективно-групового навчання;
- модельювання ситуації
- дискусія, діалог, обговорення [61, ст.. 34 – 35].

Вибір даних для застосування в початковій школі залежить від вікових особливостей молодших школярів.

В умовах нашого сьогодення, після повномасштабного вторгнення росією, частина навчальних закладів вимушена була перейти на дистанційний формат навчання. Що спричинило підвищення рівня прогалин у навчальному процесі. Освітняни мали швидко адаптуватись до нових умов роботи, адміністрація навчальних закладів розробляла план надолуження та стабілізації навчального процесу.

За умови дистанційного навчання вчителі мали зацікавити, утримати увагу школярів та підвищити пізнавальний інтерес здобувачів освіти. Для цього пропонуємо розглянути сучасні інтерактивні технології на прикладі поданих ресурсів та вправ:

- 1) Wordwall, LearningApps, Interacty, Gimkin, Lumio, Bamboozle, Umaigra, Canva. Інтерактивні онлайн додатки для створення вправ або презентацій із будь-якого предмету. Сервіси дозволяють створювати

філворди, анаграми, кросворди, вікторини, тести, лабіринти, групування, будувати тексти та речення, розв'язувати вирази, рівняння та задачі. Адаптуються під кожен тему уроку та етап;

- 2) Мій клас, IZZI, Elrom, Навчальний електронний посібник ЯДС, Всім. Пропонуємо готові розробки до навчальних предметів початкової НУШ. Цікаві вправи за темою підручника, навчальні презентації, «Жива реальність» (в деталях розглядаємо будову тіла тварин, рослин). Ресурс IZZI надає доступ до вибору підручників різних авторів за чинними програмами НУШ. «Мій клас» та «Навчальний посібник ЯДС» - вибір актуальної теми уроку, теорія та практичні інтерактивні вправи до теми, тести і методичні рекомендації для вчителів початкових класів;
- 3) Класрум, Human, Qwizz, Googklac, На Урок, Всеосвіта, Wordwall. Зручні для створення тестових завдань. Молодші школярі будуть у захваті від дизайну оформлення гарними пейзажами або їх улюбленими героями (Wordwall). Всі вище наведені сайти – допомога у створенні класичних тестових завдань, без яскравого дизайну;
- 4) YouTube. Канал де можна знайти навчальний відео-ролик, дослід, експеримент, казку і тд.. Яскрава демонстрація для молодших школярів;
- 5) QR – коди. Дозволяють ділитися великим обсягом інформації. Автори шкільних підручників використовують їх також, демонструють зображення, відео, онлайн-завдання, додаткові факти;
- 6) Miro. Пропонуємо розглянути онлайн-дошку, де вчитель може розмістити завдання. Адаптувати до будь-якого із етапів уроку;
- 7) Digipazl, Matifik, Розумничок. Онлайн-ресурси де можна вибірково до теми підібрати завдання. Наприклад пазл до теми тварин і рослин, інтегрувати декілька галузей у додатку [80].

Всі зазначені платформи представлені в демонстраційній презентації виступу.

Існує ряд технологій інтерактивного навчання, які використовують при офлайн-навчанні у початковій школі, а також які можна адаптувати під час дистанційного навчання, за допомогою онлайн-дошки Migo та програмного забезпечення Zoom (для демонстрації екрану): «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Робота в парах», «Ток-шоу», «Розігрування ситуації за ролями».

Метод «Мікрофон» дає можливість кожному висловлювати думку. На онлайн-дошці розміщуємо блоки з іменами учнів, додаємо картинку мікрофону. Вчитель рухає наш мікрофон до імені учасника обговорення. Перед проведенням знайомимо учнів із правила поведінки під час виконання

Правила проведення «Мікрофону»:

- 1) відповідає той у кого «мікрофон»;
- 2) бесіда відбувається без оцінювання;
- 3) повага до однокласників.

«Мозковий штурм» – це метод колективного обговорення, який спонукає учасників проявити свою уяву, творчість та креативність у пошуку рішення. Завдання надає перевагу вислухати думку кожного та отримати багато рішень до поставленої задачі [61].

Правила організації:

- 1) визначаємо тему обговорення, а згодом і розв'язання (ідеї можуть бути будь-якими, навіть фантастичними);
- 2) в ролі секретаря виступає вчитель, який фіксує всі ідеї на онлайн-дошці;
- 3) розвиток подій та аналіз рішень;
- 4) вибір найкращого рішення до проблемної теми [62].

Правила поведінки під час проведення:

- 1) учні висувають якомога більше ідей щодо задачі;
- 2) молодші школярі пропонують свою думку;
- 3) можна доповнювати інших учасників;
- 4) не можна критикувати висловлювання інших та давати оцінку запропонованим ідеям.

Робота в парах є різновидом роботи в малих групах.

Пропонуємо організувати за допомогою додатку Zoom із використанням сесійних зал. Вчитель ділить учнів на міні-групи, має змогу відвідувати учасників та встановлювати таймінг на виконання завдання:

- 1) ознайомлюються із поставленим завданням;
- 2) визначають капітана команди, який представить відповідь;
- 3) висловлюють свої думки, погляди на проблему, вчаться взаємоваги у спілкуванні;
- 4) мають виробити спільну думку у розв'язанні поставленої задачі [59].

Метою «Ток-шоу» є формування навичок публічного виступу та дискутування. На допомогу прийде яскраве оформлення «студії» на онлайн-дошці, де кожен учень відчує себе учасником справжнього «Ток-шоу». Учитель є ведучим та контролює технічне виконання роботи в онлайн-додатках.

Роботу він організовує так:

- 1) визначаємо правила, оголошення теми;
- 2) запрошуємо гостей до студії, де вже готові станції із запитаннями для учасників на онлайн-дошці;
- 3) надаємо слово глядачам, які виступають зі своєю думкою протягом 1хв. або поставимо запитання запрошеним;
- 4) ведучий теж має право поставити своє запитання або перервати виступаючого [60].

Мета розігрування ситуації в ролях – визначити ставлення до ситуації, висловлювання власної позиції та участь у дискусіях. Рольова гра імітує реальність і дає можливість діяти як насправді.

Правила участі в рольовій грі:

- 1) дотримання своєї ролі та правил поваги спілкування на онлайн-уроці;
- 2) намагатися поставитися до своєї ролі як до реальної життєвої ситуації, вжитися в роль;
- 3) вийти з ролі по закінченні сценки;

б) взяти участь в обговоренні розіграної ситуації та поділитися своїми відчуттями [64].

Практичне застосування даних технологій потребує від учителя відповідної компетентності та обізнаності. До того ж, кожен з методів вимагає чіткої підготовки з прогнозуванням результатів, тобто технологічного підходу, що неможливо без спеціальної фахової підготовки вчителя до організації інтерактивного навчання. Американські педагоги М.Гендель та І.Фіни вказують, що учнів треба залучати до обговорення, дискусії й спонукати ставити запитання, привчати до колективної творчої роботи [30 с.53].

Отже, застосування технологій інтерактивного навчання значно підвищує пізнавальний інтерес учнів на уроках «Я досліджую світ». А також їх можна використовувати на будь-якому етапі уроку, як виклад вчителем нового матеріалу, як опитування, актуалізації знань узагальненню і систематизації знань, умінь та навичок.

1.3 Особливості формування пізнавального інтересу молодших школярів засобами інтерактивних технологій навчання

У початковій ланці освіти розрізняють чотири етапи розвитку пізнавального інтересу: зацікавленість, допитливість, заглибленість (безпосередньо пізнавальний інтерес) та спрямованість.

Зацікавленість швидко активується, але її інтенсивність швидко зменшується, якщо недостатньо новизни предмету.

Допитливість характеризується розширенням горизонту знань, а також пошук відповіді на поставлене питання під час навчання. Емоції, які супроводжують етап – прагнення до відкриття, здивування. На цій стадії процеси мислення задіюють всі аспекти когнітивної діяльності, для того щоб самостійно дати відповіді на виникаючі запитання (чому?, як?, невже?). При цьому навіть гностичні невдачі, які виникли тимчасово, неспроможні викликати порушення функції [3, с.83].

Порівняно з допитливістю, пізнавальний інтерес має, зазвичай, більш конкретне предметне спрямування, явища та об'єкти. Виникає неодноразово, може повторюватися за рахунок задовільнення потреби у вивченні нового. Динамічність відновлюється, але наступний розвиток нового пізнавального інтересу більш поглиблений і значимий, супроводжується трансформуванням. Поліпшується та набуває стабільного почуття – любов до знань. Зростає центр життєвих потреб та інтересів суб'єкта [38, с. 98].

Пізнавальний інтерес – інтерес, що спонукає до вирішення складного проблемного завдання. Пошук як основа у розвитку особистості учня. Закономірне встановлення причинно-наслідкових зв'язків закріплює чітку позицію розкриття сутності предмету. Мотивує до самостійного знаходження відповіді на запитання. Підвищує цінність навчання та доводить, що є найвищим етапом розвитку [44].

Вибіркова спрямованість пізнавальний інтересу дозволяє значно заглибитися у суть явищ, зосередитися на детальному вивченні, а не поверхневому знайомству із предметом пошуку. Відмінною ознакою вважаємо вмотивоване, детальне та постійне прагнення до оволодіння новою інформацією. Загальна спрямованість підтримує суцільний процес пізнання та його предметну сторону [17].

До характерних ознак даного інтересу відносимо, окрім встановлення поглиблених взаємозв'язків до сутності вивченого, а й поступове закономірне сприйняття матеріалу за рівнями складності. Сталий перехід від ознайомлення до сутності [12]. Зосереджує активний пошук та почуття успіху у виконанні низки дослідницько-пошукових дій. Керується почуттям власної значимості, очікуванні нового, підкріплює інтелектуальну діяльність ситуацією успіху, що запускає механізм становлення психологічних процесів для розвитку учня.

Такі прояви як самосійність та ініціативність лежать в основі пізнавального інтересу. Найхарактернішим проявом його розвитку є вольове зусилля (К.Д. Ушинський, Б.Г. Ананьєв, Н.Ф. Добринін). Поглиблюючись у

точність, саме ініціативно-вольовий пошук рішення відповіді проблемного запитання. Важливо відмітити, що пов'язані між собою ці сфери саме процесами мислення [34, с.51].

Розв'язання поставленої задачі потребує від учня активного самостійного включення.

Пізнавальний інтерес запускає механізм емоційного злету, за рахунок задовільнення розумово-інтелектуальної складової. Орієнтування дитини в дійсності відбувається через потребу в приливі нових знань [72].

Психологічні процеси учнів направлені на практичне застосування набутого у період формувань переконань та світогляду. Проводять систематизування теоретичного та їх закономірностей [37, с.9-10].

Поетапне задоволення даного інтересу не несичує, а навпаки викликає потяг до нового відкриття. Стимулом виступає кінцевий високий результат.

Пізнавальний інтерес молодших школярів, мислитель А.Ц. Пуні [61], наводить такими компонентами:

- 1) опановані знання;
- 2) успішне практичне застосування у навчанні;
- 3) психолого-емоційна складова, піднесений настрій, що пояснюється практичним використанням та корисністю набутого [60].

Розвиток пізнавальних інтересів молодших школярів – тривалий та усталений. Умовою успішного логічно-послідовного асимілювання є ступеневе досягнення навчального [32].

Необхідно наголосити на етапах розвитку даного інтересу:

- 1) актуалізація опорних умінь та мотивація потреби в пізнанні нового досвіду;
- 2) доброзичливе ставлення до діяльності у межах курсу навчального предмету;
- 3) становлення когнітивних процесів [56].

Формування позитивного ставлення до навчальної діяльності залежить від багатьох умов, насамперед від знання вчителем готовності дитини до

навчання як до серйозної відповідальної і наполегливої праці; від знання вчителем ставлення учнів до школи, до знань, до навчальних предметів та зміни цього ставлення протягом тривалого періоду, від організації навчально-виховного процесу, зокрема використання дитячих можливостей до засвоєння знань [33, с. 32].

Головна умова розвитку пізнавального інтересу – це усвідомлення змісту і значення виучуваного.

Другою умовою збудження пізнавального інтересу – це сучасність, в інформації та технології навчання [57].

Третя умова виховання пізнавального інтересу – це зацікавлення та бажання надалі поглиблювати знання із запропонованої теми [54].

Четверта – це розробка методичної складової оптимальних вправ відповідно до програми [63].

1. За стійкістю пізнавального інтересу:

1) ситуативний інтерес — це ситуативний досвід, зворотній зв'язок на щось нове, емоційно захоплюється змістом, а прояв інтересу носить тимчасовий характер;

2) стійкий інтерес - трансформування досвіду в афективно-когнітивне ставлення до предмета, спонукаючи учнів прагнути до отримання нових знань і вирішення пізнавальних завдань в рамках курсу та за їх межами;

3) інтересне ставлення – емоційна складова, під впливом пізнавальних інтересів. Цей інтерес досить глибокий. Вона не тільки фіксується відповідною навчальною діяльністю, але спостерігаємо і в пізнавальній діяльності поза навчальним процесом [66].

2. За спрямованістю виділяємо:

1) безпосередньо сам інтерес – до змісту діяльності - процесу пізнання;

2) опосередкований інтерес – до результату [66].

3. За рівнем дієвості інтересів:

1) пасивний інтерес – сприймає інформацію лише, яка зацікавила;

2) активний інтерес – той, який мотивує дитину оволодіти об'єктом [69].

4. За обсягом пізнавального інтересу:

- 1) широкі інтереси (задіяні різні галузі);
- 2) вузькі інтереси (вивченням одного із курсів чи тем) [69].

Для розвитку пізнавального інтересу пропонуємо сюжетно-рольові ігри, інтерактивні технології, бесіди, проблемні та творчі завдання, залучення учнів до дослідницької роботи.

Важливим чинником розвитку пізнавального інтересу є особистість самого вчителя, його педагогічний професіоналізм. Захопленість вчителя своєю справою, темою, емоційна яскравість проведення уроку, поставлений голос та дикція [72].

Отже, пізнавальний інтерес має прямий вплив на розвиток навчальної діяльності учня та її рівень, ефективність навчання [73].

Пильна увага до проблеми розвитку пізнавального інтересу школярів є актуальною для НУШ. Реформування в галузі освіти спонукає до вдосконалення освітнього процесу в загальноосвітніх закладах. Зосередимо свою увагу на проблематиці пізнавальної самостійності, при знайомстві та опрацюванні інформації. Мотивувати молодших школярів умінню до самостійного опрацювання та творчого підходу до виконання – ціль завдань і місту сучасної освіти. Доктор педагогічних наук Олександра Савченко, виділяє пізнавальний інтерес найпотужнішим важілем впливу до самостійного виучування та свідомого розуміння у будь-якому шкільному віці, що виникає та реформується під час пошуку нового [1 с.89].

Навчання, що залучене пізнавальними інтересами, має плідний характер. Здивування, захоплення, ініціативність, що задіяні пошуком активізують всі розумові механізми [30 ,с .82].

У розвитку пізнавального інтересу молодших школярів на першому місці займають ціль подолання перепони труднощів, інтенсивність розумової діяльності, визначення відповідей на поставлене запитання. Для реалізації цієї мети НУШ запроваджує висвітлення навчального матеріалу компетентісним підходом із зосередженням на дитиноцентризмі. А інтегроване навчання

сприяє кращому засвоєнню через об'єднання кількох предметів. Тому відбувається підготовка дітей до викликів ХХІ століття, формуючи і практичні навички, а не тільки теоретичні положення. Таким чином, поживляється розвиток творчого пізнавального інтересу [1].

Активний синтез мислення, мовлення і дії на уроці – триєдиний підхід сприяє глибокому розумінню матеріалу та сталому забезпеченні розвитку. Пріоритетне завдання вчителя – мотивувати учня до пізнання. Своїм прикладом показати захоплення до знань, вивчення нового, розвитку. Довести учням, що розвиток – запорука успішного становлення особистості. Бути захопленим своїм призначенням і передавати це натхнення молодшим школярам [53].

Технології розвитку пізнавального інтересу учнів:

- 1) ситуація новизни, коли учень виявляє зацікавлення новою темою;
- 2) активізація життєвого досвіду, коли таме уже була або може бути виявлена та застосована у житті учня;
- 3) навчально-пізнавальні ігри;
- 4) ситуація успіху, як заохочення і вмотивованість до навчання;
- 5) відповідальність за виконання, як свідоме сприйняття, значущість та відношення до навчання;
- 6) вимоги та обов'язок до виконання [83].

Пізнавальний інтерес виражає стадії свого розвитку. Ми можемо навести три стадії, які послідовні: прагнення новизни, але при цьому потреба задовольняється поверхневим орієнтуванням в темі. Слугує поштовхом початку активації пізнавального інтересу. Наступна – досліджуваність. Виражена прагненням досконало опрацювати матеріал курсу. Безпосередньо пізнавальний інтерес, що зумовлений самостійним поступальним рухом діяльності молодшого школяра, що структурує та узагальнює актуально для нього інформацію. Використання інструменту пізнання призводить до відповіді на складні теоретичні і практичні [84].

Усі вищевказані ступені пізнавального інтересу поєднані між собою та відіграють роль єдиної структури, хоча і складаються із окремих компонентів.

Як показують педагогічні дослідження, пізнавальний інтерес молодших школярів характеризуються супроводом емоцій до змісту інформації, яку вчитель яскраво демонструє. Інтерес до цікавих фактів, моніторинг за навколишнім середовищем під супроводом вчителя – розвиває пізнавальний інтерес до предмета навчання. За допомогою технологій урізноманітнення навчання розширюємо інтереси школярів, що залежить від вчителя, як професіонала [87].

Систематизована та змістовно побудована робота на уроці та позакласна відкривають кругозір, збагачують його та закликають до аналізу за межами рамок, а саме причин явищ, що супроводжують [86, с. 60].

Наведемо умови, які зміцнюють та сприяють розвитку пізнавального інтересу школярів:

- 1) направлення на підвищення активної розумової діяльність учнів. Що покращує навик пошуку, розв'язання логічних задач, участь у дискусіях та обговореннях, почуття власної гідності від одержаного результату;
- 2) навчальний процес – для всіх. Тобто сприйняття для кожного із класу;
- 3) емоційна атмосфера направлена на підвищення позитивного емоційного тону;
- 4) діяльність і спілкування. Взаємозв'язок учитель-учень та між однокласниками – одне із головних джерел розвитку молодшого школяра [87].

Ці джерела весь час пов'язані та залежать один від одного в учбовому процесі.

Сприятлива атмосфера ототожнюється із властиво бажання бути краще, розумніше і кмітливіше. Як наслідок – викликає в учня бажання продуктивно вчитися із відчуттям гідності, здовolenня власних потреб [57, с. 17].

Допомагає об'єднати освітні функції (навчальна, розвиваюча і виховна) НУШ саме сприятлива емоційна атмосфера, як найважливіша умова формування пізнавального інтересу і розвитку особи учня в навчальному процесі. З цього витікає ще одна важлива умова – сприятливе спілкування.

Навчання є багатограним процесом зв'язку вчителя з учнями, школярів між собою. Вплив спілкування ми бачимо за результативністю виконаної роботи. Правильно побудований процес оволодіння складними і досконалішими вміннями, що дозволяють вирішувати більш важкі задачі, полягає суть розвиваючого навчання, яке зміцнює та розвиває пізнавальний інтерес [88].

Вчитель готує основу для пошуку і адаптації отриманих знань у реальному житті, окрім створених умов для теоретичного засвоєння. Засобами інтерактивних технологій. Тільки за цієї умови відбувається перехід від одного етапу розвитку пізнавального інтересу до іншого.

Важливим в інтерактивних технологіях, з огляду на досліджувану нами проблему, є вміння досліджувати та аналізувати проблемні ситуації власного досвіду учнів. Ща призводить до підвищення рівня розвитку пізнавального інтересу [89].

Пізнавальний інтерес пов'язаний із формуванням емоційно-ціннісних орієнтацій та зацікавленістю дитини її емоційністю, що виховує спрямованість на цінності [103].

Технології інтерактивних технологій навчання розглянуті в методичних посібниках О. Пометун, Л. Пироженко; в статтях Г.М. Андреевої, К.О. Баханова, В. Волканова, Н.М. Васильєвої, Н. Василенко, С. Крамаренко, А.М. Мартинець, Г. Сазоненко, О.І. Щербак, В.Д. Щедрикова. Практика і досвід розглянуті О. Пометун, Л. Пироженко в методичному посібнику «Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід» [89], де ми розглядаємо деталізацію та узагальнення інтерактивної технології навчання, характеристика їх форм і методів та особливостей.

Досліджуючі наукові публікації А.М. Мартинець звертаємо увагу, що науковець дає визначення поняттю інтерактивних технологій, стверджує. Що вони відіграють роль форми розвитку пізнавального інтересу [2, с. 61].

К.О. Баханов в монографії «Інноваційні системи і технології навчання історії в школі» розглядає, аналізує і демонструє різноманітні інноваційні педагогічні інтерактивні технології та моделі навчання, які склалися у вітчизняній та зарубіжних школах, робить висновок про проблематичний кризовий стан освіти України та про необхідність впровадження особистісно орієнтованої технології навчання [91].

Про доцільність впровадження інтерактивних технологій навчання в журналах «Відкритий урок» пише директор НВК №29 м. Вінниця Н. Василенко [5 с.19], розповідаючи про власний досвід впровадження інтерактивної технології навчання щодо розвитку умінь і навичок учнів, розвитку позитивної мотивації до навчання, любов до Батьківщини. В навчально-методичному посібнику «Нові підходи у навчанні» автори О.І. Щербак, О.О. Зайцева розглядають сучасні інтерактивні технології навчання, зокрема системний підхід. Рекомендує на практичному застосуванні методика проведення дискусії, «групової роботи», сюжетно-рольової ігри, дослідницького завдання. Вибір конкретних методів інтерактивного навчання залежить від мети, яка передбачає здобуття знань та навичок, вмінь [90, с. 236].

Інтерактивні технології навчання – організація процесу для здобувачів освіти, на основі активної взаємодії всіх учасників. Для їх застосування маємо навчити молодших школярів певних правил. Самостійне засвоєння усіх рівнів пізнання [84].

В основі інтерактивних технологій лежать принципи:

- безпосередньої задіяти кожного учасника навчального процесу, як активного шукача шляхів і засобів вирішення поставленої проблеми;
- діалог між суб'єктом і об'єктом, взаєморозуміння, обмін інформацією;
- особистісно-орієнтоване навчання.

Інтерактивні технології особистісно-орієнтованого спрямування дають можливість розвивати природні задатки учня, тому виділяємо принципи за М.А. Власюк [93, с. 5] :

- антропоцентризму (особистість як найвища цінність);
- правдивості (відповідність реальності до свідомості);
- функціональності (прагнення до самореалізації);
- самоорганізації складних систем (здобувачі освіти початкової ланки як складна система саморозвитку);
- самозахисту;
- об'єктивності;
- інтегрованості навчального процесу (здіяння декількох напрямів для кращої результативності);
- рівневої взаємодія (спілкування з молодшим школярем як суб'єктом освіти) [16].

Інтерактивні технології мають певну кількість своїх вимог, щодо впровадження в навчально-виховний процес. Вони становлять певний комплекс до якого входять: педагогічні, дидактичні, психологічні, виховні, технологічні, організаційно-технічні [101 с 79].

Педагогічні вимоги:

- чітке формулювання комплексної мети та її втілення;
- організація навчально-виховного процесу;
- врахування вікових особливостей здобувачів початкової освітньої ланки;
- соціалізації особистості учня;

Дидактичні вимоги:

- реалізація і відповідність цілям предметної програми за допомоги пізнавального інтересу;
- доцільність інтерактивних технологій відповідно до рівня дітей;
- визначення оптимальності ролі інтеракції в системі інших занять за темою;

- вибір підходу до навчання;
- детальний відбору технологій навчання та контролю і оцінювання [101].

Психологічні вимоги:

- комфортний мікроклімат;
- обширна творча діяльність;
- розвиток пізнавального інтересу вмотивуванням;
- аналіз індивідуальних психологічних особливостей;
- створення умов самореалізації можливостей учнів;
- ситуація підкріпленого успіху;
- педагогічна фасилітація;
- демократично-партнерське спілкування;
- вчасне здійснення відповідної корекції процесів;
- розвиток критичного мислення;
- висвітлення емоцій;
- заохочування до розумової активності, ініціативи та творчості;
- чергування діяльності та відпочинку.

Виховні вимоги:

- доброзичливість;
- толерантність;
- виховання волі, розвиток контролю за емоціями;
- формування самостійності;
- самоврядування;
- виховання колективізму, уміння комунікувати, працювати в команді та відповідальності за спільну справу;
- стимуляція до самоосвіти та самовиховання.

Технологічні вимоги:

- професійність педагога у проведенні інтеракції та дотримання її на кожному етапі навчання;
- розподіл ролей;

- дотримання інструкцій та правил [100].

Організаційно-технічні вимоги:

- попередня підготовка вчителя;
- підготовка класу при офлайн роботі або онлайн-простору (Miro, Zoom і тд.) при дистанційному навчанні;
- таймінг;
- формування логічної послідовності етапів;

Гігієнічні вимоги:

- чергування праці та відпочинку;
- охайність [94].

Отже, можемо зробити висновок, що інтерактивні технології мають свої принципи та вимоги до ефективності. При їх доцільному використанні мають значний вплив на розвиток пізнавального інтересу здобувачів початкової ланки освіти. Вони є поштовхом до набуття ініціативності учнів, самостійності у вивченні нового та набутті необхідних навичок і умінь. Зосереджують увагу на комунікаційні компетенції, самореалізації, кооперативної праці і до активної участі в житті класу в цілому. Формують стійку позитивну мотивацію до навчання [94].

Висновки до першого розділу

Навчальна діяльність молодших школярів реалізує свої функціональні можливості через оволодіння знаннями, формування вмінь і навичок, а також сприяє розвитку навчальних можливостей учнів, розкриває їх пізнавальну активність та самостійність, пізнавальний інтерес.

Провідну роль у розвитку пізнавального інтересу відіграють інтерактивні технології навчання. Їх можна застосовувати на різних етапах уроку. Доцільним буде використання інтерактивних технологій після викладу вчителем нового матеріалу, на початку нового уроку замість опитування, на спеціальному уроці, присвяченому узагальненню і систематизації знань, умінь та навичок, або як фрагмент повторювально-узагальнюючого уроку.

Інтерактивні технології мають свої специфічні принципи та вимоги до використання. Саме вони сприяють ефективному формуванню навчально-пізнавальної діяльності; сприяють розвитку у учнів ініціативності, уяви, самодисципліни, незалежності, співпраці з іншими.

Підчас їх використання рівень мотивації до навчання зростає. Учні з більшим ентузіазмом беруть участь у навчальному процесі. Також підвищується рівень засвоєння та кращого розуміння матеріалу.

Актуальним для XXI століття є комунікація, критичне мислення, співпраця та креативність. Завдяки залученню цифрових матеріалів та платформ процес навчання стає більш цікавішим та захоплюючим. Яскравість поданої інформації задіюють процеси візуалізації, що сприяє запам'ятовуванню. Інтерактивні технології дають можливість адаптувати матеріали під індивідуальні потреби учнів. НУШ до ключових завдань включає спільну проєктну діяльність, що потребує вміння аргументувати свою позицію. Заохочують до пошуку нестандартних рішень, а також сприяють довірі між учнями та вчителем, формують позитивну атмосферу в класі.

Інтерактивні технології навчання мають великий потенціал для розвитку пізнавального інтересу учнів. Вони роблять процес більш ефективним,

цікавим та доступним. Однак, успіх використання даного інструменту залежить від професійності вчителя, який технічно правильно, влучно відповідно до програми та етапу уроку використовує їх.

Пізнавальний інтерес молодших школярів виступає прагненням до пізнання нового, дослідження навколишнього світу.

Отже, впровадження інтерактивних технологій навчання є потужним засобом для розвитку пізнавального інтересу учнів. Використання цих технологій дозволяє зробити навчальний процес більш захопливим, адаптивним і ефективним, створюючи умови для гармонійного розвитку особистості [102].

РОЗДІЛ 2

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО
ІНТЕРЕСУ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ
ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ
ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»**

2.1 Вивчення передового педагогічного досвіду з обраної теми

Переважає більшість вчених та вчителів-методистів вважають, що у центрі уваги сучасної освіти мають бути не самі навчальні предмети, а способи розвитку мислення та навчальної діяльності молодших школярів [100 с 28].

Для вивчення передового педагогічного досвіду, звернулась до досвідченої колеги Резнік Валентини Леонідівни, вчителя першої категорії Новодмитрівської ЗОШ І-ІІІ ступенів Бериславського району, Херсонської області. Валентина Леонідівна на прикладі учнів 3-Б класу демонструє використання на уроках інтегрованого курсу ЯДС інтерактивних технологій в умовах онлайн-навчання.

Розглядаючи тему «Приватний і громадський простір» був залучений ресурс IZZI, де запропоновані такі вправи:

- 1) Встанови відповідності. Згадай як виглядає твій простір вдома. З'єднай картинку із описом (тут роблю уроки, тут дивлюсь телевізор, тут обідаю);
- 2) «Дізнаюся» - введення в тему, знайомство із визначеннями та яскравими ілюстраціями із наведеними прикладами ситуації із якими здобувач ланки початкової освіти стикався у житті, визначення меж приватного простору (використовемо позначення ПП);
- 3) «Міркую» - створення схеми власного ПП, ресурс дозволяє користуватися маркерами шести кольорів для виконання роботи та надає шаблон онлайн-схеми;
- 4) «Тренуюся» - учні позначають запропоновані ситуації, визначають дотримання меж ПП на запропонованих ситуаціях, створюють

будинок із геометричних фігур, оформлюють власни приватний простір, моделюють кімнату на онлайн-дошці ресурсу.

При вивченні теми «Особиста гігієна» вчитель пропонує задіяти YouTube – канал для перегляду навчального відео «Моя власна гігієна», LearningApps де маємо опрацювати філворд виділити слова (засоби особистої гігієни) онлайн-маркерами, що кожен із учасників вмикає у власній панелі управління додатку Zoom, через яку саме проводимо урок. На дошці Migo – виклад теоретичної частини (словничок, ілюстративні правила та приклади з даної теми).

При дослідженні теми «Властивості речовин» Валентина Леонідівна представляє на перших етапах уроку теоретичний матеріал у застосунку Мій клас, практичні завдання по визначенню видів, агрегатних станів та властивостей речовин – Wordwall (вікторина «Правда чи істина», знайди відповідність, картка дослідника).

PowerPoint програмне забезпечення, що дозволяє створити яскраві унікальні презентації, у нашому випадку - урок-квест. Тема «Дивовижні явища природи», де ми маємо пройти чотири пори року досліджуючи супроводжуючі їх явища. Основні етапи уроку пов'язані одним сюжетом, поділені на станції. Щоб перейти до наступної потрібно виконати завдання і отримати доступ до слідуєчого питання.

На етапі узагальнення уроку «Види комах» вчитель-методист для зацікавлення пропонує виконати вправу «Вилучи зайве» на дошці Migo. Зміст завдання полягає в тому, що наведені є окремі слова – різновид вивчених комах, які необхідно вгадати та вставити першу літеру в текст відповідно нумерації. Записавши зашифроване слово-відгадку [99].

Валентина Леонідівна також використовує технологію «Інтерв'ю за три кроки» де спочатку відбувається знайомство із теоретичним матеріалом підручника та презентації з теми «Ми всі різні. Звичай і традиції» об'єднуються у групи по чотири особи, а в групі – в пари; кожен учасник проводить інтерв'ю із своїм партнером по парі; далі пари міняються ролями; і кожен учень розповідає, що нового і цікавого він дізнався від свого партнера.

При дистанційному навчанні нам допоможе застосунок Zoom, в якому можна відкривати сесійні зали для учасників, організатор може відвідувати кожен із них та спостерігати за процесом.

Для перейняття педагогічного досвіду звернулась до Осадчук Катерини Вікторівни, вчительки початкових класів Херсонської ЗОШ I-III ступенів №32. Загальний педагогічний стаж складає 8 років. Катерина Вікторівна пропонує демонструвати навчальний матеріал за допомогою додатків Microsoft PowerPoint, Google Slides та Canva під час дистанційного навчання.

Адаптувати інтерактивні презентації можна під будь-яку тему та предмет. Головною задачею є налаштування анімаційних ефектів, які додають яскравості та неочікуваності. За допомогою анімації спостерігаємо структуроване та поступове розкриття інформації, а рухомі елементи улюблених героїв учнів привертають увагу та зацікавлюють. Викликають певні емоції та зроблять презентацію добре запам'ятовуваною.

Для своїх уроків, вчитель використала таких героїв:

- 1) Пес патрон. Подорож історією моєї школи. Герой демонстрував цікаві факти за темою курсу ЯДС;
- 2) Моана. Смілива дівчинка з острова ознайомила молодших школярів із властивостями та застосуванням води;
- 3) Мігель. Хлопчик який у мультфільмі мав власну мрію, ознайомив із вступом до приватного простору та його складовими;
- 4) Фіксики. Сім'я, яка супроводжує учнів в темі «Ти і твоя родина».

Були використані анімаційні ефекти переходів, руху та спілкування обраних героїв, яскравий фон відповідно до мультфільму, музичний супровід.

Чайковська Світлана Ярославівна, вчителька початкових класів у комунальному закладі Самбірський ліцей «Лідер» Львівської області. Використовує на своїх уроках QR-коди, зчитуючи їх переходимо до віртуальної екскурсії, демонстрації експериментів, вправ і тд..

До тем із вивченням властивостей речовин пропонуємо відео-досліди. При вивченні будови нашого організму – перехід до вправи, де знаходимо відповідність частини тіла та їх функції. Також проводити екскурсію під час онлайн-уроку, яскравий моніторинг різноманітності видів рослин. Додатково пропонуємо влаштувати фото-виставку малюнків із узагальненням даної теми. Де кожен має можливість перейти за кодом і побачити свою роботу та інших учасників.

Отже, ознайомившись з досвідом роботи можна зробити висновок, що на практиці просто необхідно використовувати інтерактивні технології. Саме вони направлені на підвищення пізнавального інтересу молодших школярів. Що допомагає розвивати світогляд, зв'язне мовлення; формувати критичне мислення; виявляти і реалізовувати індивідуальні можливості, логічного мислення, швидкого прийняття рішення, розв'язання нестандартних ситуацій і задач [99].

2.2 Аналіз програм і підручників

Із 2018 року в нашій державі затверджено Міністерством освіти і науки України дві освітні програми, за якими можуть навчатися учні початкової школи - НУШ 1 та НУШ 2. Школи мають змогу самостійно обирати між запропонованими програмами.

НУШ 1 створена під керівництвом Олександри Савченко відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти. До кожного предмета визначені змістовні лінії, очікувані результати, зміст до предмету чи інтегрованого курсу. Враховані принципи: дитиноцентризмі і природовідповідності; узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання; науковості і практичності; наступності і перспективності навчання; взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей; логічної послідовності і їх засвоєння; реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси; творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання; адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей [104]. У програмі збережено

попереднє навантаження, збільшено кількість годин математика, української мови, у курсі «Я досліджую світ» інтегровані такі галузі: природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна. Визначені напрями реалізуються в курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева) шляхом взаємодії із школярами та використання міжпредметних зв'язків або окремими предметами. У нашому дослідженні відіграє інтерес саме навчальна програма курсу ЯДС, метою якого є стали особистісний розвиток учнів початкових класів на основі формування цілісного образу світу, що охоплює навчальний кейс про природу і суспільство, залучення дослідницької роботи, вирішення практичних задач та застосування їх у своєму житті. Також програма містить інформацію щодо контролю навчальних досягнень учнів, а саме формувальне і підсумкове оцінювання [103]. Передбачено розв'язок завдань:

- опанування і формування дослідницьких умінь, способів самопізнання, предметів і явищ природи і суспільного життя (моніторинг, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, логічна та часова послідовність подій, встановлення міжпредметних зв'язків, аналіз наслідків ризикової поведінки);

- виховання інтересу розвитку історії України, рідного краю, природи, пошани до символів держави, патріотизму, відзначенні визначних дат і подій;

- ціннісного ставлення до природи, осмислення приватного життя інших, розвиток толерантності у соціумі, соціальні навички взаємодії;

- соціальна адаптованість особистості, створення осередку для самовираження учнів;

- формування моделей безпечної і здорової поведінки, аналіз та оцінка ризикових ситуацій [104].

Типовий навчальний план для учнів 3-4 класів початкової школи див. додаток Д.

НУШ 2 – типова освітня програма початкової освіти, автор якої Роман Шиян. Окреслює планування й організацію освітнім закладом комплексу

компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти. Програма побудована на основі семи галузей (математична, мовно-літературна, природнича, соціальна і здоров'язбережувальна, технологічна, громадянська та історична) за принципом інтеграції предмета «Я досліджую світ». Відмінна від НУШ 1 тим, що визначено менша кількість годин української мови та математики, бо вони інтегровані у курсі ЯДС. Основною ж метою програми є формування культури дослідження та розвиток наукового мислення учнів. У навчальному плані пропонується інтегровано-предметний підхід до організації освітнього процесу [102].

Типова освітня програма визначає:

- 1) обсяг навчального навантаження та очікувані результати школярів в рамках освітніх галузей;
- 2) зміст освітніх галузей за змістовними лініями;
- 3) логічна послідовність вивчення предметів та їх інтеграція;
- 4) рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти для внутрішнього забезпечення освіти.

Навчальному закладу надається можливість сформувати власну освітню програму спираючись на типову освітню програму чи Державний стандарт початкової освіти. Але має передбачати досягнення здобувачів освіти. Рекомендовано залучення інтерактивних форм – дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти проекти, кооперативне навчання, ситуаційні вправи, сюжетно-рольові ігри, екскурсії тощо. До кожної змістовної лінії автор подає запропонований зміст. Містить процес затвердження програми закладу. Також очікувані результати співвіднесено з обов'язковими результатами за допомогою індексів [101]

Пропоную виділити спільне та відмінне даних програм, їх галу зі та змістовні лінії у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Порівняння діючих типових освітніх програм 3-4 класів

Галузі типових освітніх програм	НУШ 1. За автором Савченко О.	НУШ 2. За автором Шиян Р.
Мовно-літературна	«Взаємодіємо усно», «Читаємо», «взаємодіємо письмово», «досліджуємо медіа», «досліджуємо мовлення».	«Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовлення», <u>«Театралізуємо»</u> .
Математична	«Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».	«Лічба», «Числа. Дії з числами», «Вимірювання величин», «Просторові відношення. Геометричні фігури», «Робота з даними».
НУШ 1 -Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна НУШ 2 - Природнича	«Людина», «Людина серед людей», «Людина в суспільстві», «Людина і світ», «Природа», «Людина і природа»	«Я пізнаю природу», «Я у природі», «Я в рукотворному світі».
Технологічна	«Інформаційно-комунікативне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».	«Технічна творчість і техніка», «Світ технологій», «Світ ремесел», «Побут».
Інформатична	«Інформація. Дії з інформацією», «Комп'ютерні пристрої для здійснення дії з	«Я у світі інформації(Дані. Інформація. Моделі)», «Моя цифрова творчість», «Комунікація та співпраця»,

	інформацією», «Об'єкт. Властивості об'єкта», «Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання», «Алгоритми».	«Я і цифрові пристрої», «Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві».
Мистецька	«Художньо-творча діяльність», «Сприймання та інтерпретація мистецтва», «Комунікація через мистецтво».	«Художньо-практична діяльність», «Сприймання та інтерпретація мистецтва», «Комунікація через мистецтво».
Фізкультурна	«Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».	«Базова рухова активність», «Ігрова та змагальна діяльність учнів», «Піклування про стан здоров'я та безпеку».
Громадянська та історична	-	«Я - людина», «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми громадяни України. Ми - Європейці».
Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь	-	«Безпека», «Здоров'я», «Добробут»

Отже, можемо зробити висновок, що відрізняються дані програми не лише освітніми галузями, а й інтеграцією та очікуваним результатами.

Новодмитрівська ЗОШ І-ІІІ ступенів визначила для закладу чинною типовою освітньою програмою для учнів початкових класів розроблену під керівництвом Савченко О. Я.. Згідно цього для навчання курсу «Я досліджую

світ» був обраний підручник авторів Надії Бібик, Галини Бондарчук, видавництво «Ранок» 2020р. (1).

Для порівняння ми визначили обрати підручник авторів Ірини Жаркової, Лариси Мечник, Лілії Роговської, Лілії Пономарьової, Олександра Антонова за видавництвом «Підручники і посібники» 2020р. (2).

Надалі визначатимемо в круглих дужках номер підручника.

(1) І (2) Починаючи із другої сторінки відмічаємо наявність QR-коду.

Інтернет – підтримка, користуючись якою на уроці вчитель може запропонувати учням відкрити інтерактивне онлайн завдання, що значно підвищує пізнавальну інтерес молодших школярів та покращує активність, зацікавленість на уроці. Також пройти онлайн-тест, вправу. (Див. рис 1 (1) та 2 (2)).

Рис. 1

Рис. 2

Привітання автора зустрічає школяра на третій сторінці (1), також умовні позначення: дізнаємося нове; працюємо разом; практичні вправлення; спостерігай та досліди; твоя майстерня; скарбничка цікавого (Див. рис. 2.3.(1)).

Рис. 3

Знайомство з умовними позначеннями (2) на другій сторінці, серед яких: розглянь малюнок, розкажи; пригадай, поміркуй, дай відповідь на запитання; виконай завдання, попрацюйте разом; проведи спостереження, досліди, дізнайся, виконай практичну роботу; запам'ятай; знайди інформацію скориставшись різними джерелами; підготуй матеріали (2).

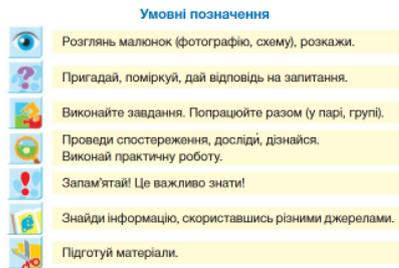

Рис. 4

Робота з позначеннями активізує процес сприйняття інформації, зосереджує школяра, допомагає активізувати на конкретному виді роботи. Але відмінною рисою є те що, на третій сторінці, окрім привітання автора, знайомимось із героями, які супроводжуватимуть школярів. Кожен із яких має свою функцію та роль, які супроводжують учня протягом курсу.

Рис. 5

Ілюстрації яскраві, чіткі, привертають увагу молодшого школяра, відповідають навчальному змісту в тексті. Матеріал сприяє на розвиток не тільки пізнавального інтересу, а і розвиток процесів мислення, уяви, уваги, логічній послідовності. Вихованню цікавості до навколишнього середовища, бережливого ставлення, пізнання картини світу. Спільним визначаємо те, що навчальний матеріал розподілено між двома частинами.

Автори задіяли технології інтерактивного навчання, а саме QR-коди.

Рис. 6

Просканувавши ми отримуємо доступ до навчальних презентацій із інтегрованого курсу ЯДС, додаткові завдання, орієнтовне календарне планування, відеоінструкції із проведення дослідів, засоби реалізації підручника (1).

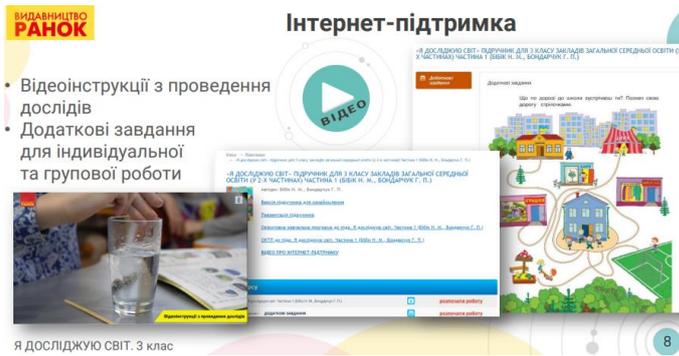

Рис. 7

Рис. 7. Освітні галузі, що інтегровано у курсі (Н. Бібік, Г. Бондарчук)

Рис. 8. Засоби організації програми предмета «Я досліджую світ»(1)

У наступному підручнику (2) засобами інтерактивних технологій теж виступає QR-код та адреса www.pp-books.com.ua. Де ми можемо відкрити інтерактивні завдання, тести, вправи, додатки. Що надає можливість підвищити пізнавальний інтерес в умовах дистанційного навчання.

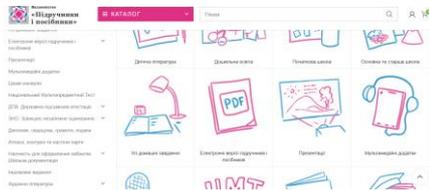

Рис 9.

Для перевірки знань та умінь молодших школярів через QR-код користуємось «Тренажер» (збірник тестових завдань) та «Уміння» (розподілити сезонні явища, визначити живу і неживу природу, наводити приклади речовин, моделювати кругообіг води в природі, розуміння алгоритмізації та створення програм).

Рис. 10

У параграфі висвітлені словнички у тексті або окремій кольоровій знесці. Позначення «цікавинок», яскраві досліди, практичні завдання, проєкти, спостереження, сюжетно-рольові ігри (змоделюй і обговори), завдання в інтерактивній книжці або дошці, пошук інформації в інтернет мережі чи додаткових посібниках, висловлення власної думки (асоціативний куш, дерево проблем, пелюстки і тд. (Miro)). Автор рекомендує та заохочує до самостійного пошуку інформації у просторах мережі інтернет.

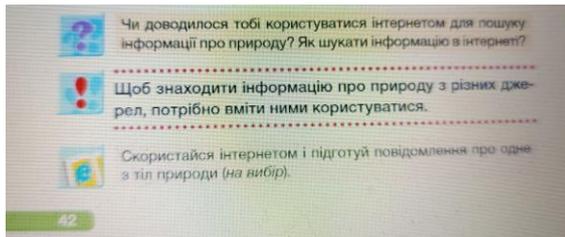

Рис. 11

Зміст підручників втілює освітні галузі предмету «Я досліджую світ» та їх змістовні лінії, що затверджені змісту типової освітньої програми для учнів початкової школи під керівництвом Савченко О. Я.. Кожен із представлених підручників у змісті викладеного матеріалу мотивує здобувачів освіти до розвитку пізнавального інтересу шляхом залучення інтерактивних технологій навчання [105].

2.3 Виявлення рівня розвитку пізнавального інтересу молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Експериментальне дослідження щодо визначення вихідного рівня сформованості пізнавального інтересу учнів проводилося нами на базі Новодмитрівської ЗОШ III-I ступенів, Бериславського району, Херсонської області. Респондентами стали молодші школярі, вік яких становив 8–9 років. Загалом в експерименті взяли участь 19 осіб.

Список учнів закріпленого на практиці 3-А класу:

- 1.Абрямян Ельдар
- 2.Велнечук Олександр
- 3.Деркач Тимур
- 4.Косенко Дмитро
- 5.Самойленко Артем
- 6.Сидорченко Вікторія
- 7.Телешев Данило
- 8.Тимченко Каріна
- 9.Ярош Марія

Список учнів формувального 3-Б класу:

- 1.Бабеко Аліна
- 2.Башкірова Софія

- 3.Велничук Поліна
- 4.Гайдук Тимофій
- 5.Деркач Владислав
- 6.Жеребко Ксенія
- 7.Залізник Сергій
- 8.Матусевич Віктор
- 9.Носик Юрій
- 10.Ярош Микола

Для виявленні рівня розвитку пізнавального інтересу проводимо наше дослідження трьома етапами (констатувальний, експериментальний, контрольний).

Констатувальний – виявити рівень пізнавального інтересу в учнів шляхом використання інтерактивних технологій (ІТ), що подані у підручнику. На базі нашої школи, яка працює за типовою державною освітньою програмою НУШ 1 обрано підручник «Я досліджую світ» авторів Бібік Н.М., Бондарчук Г. П.. Із наданої інтернет-підтримки (відкриваємо через QR-код) відео-досліди, що можемо запропонувати до розгляду на таких темах:

- 1) Досліджуємо властивості води; фізичні властивості (пророрість, густина, текучість); агрегатні стани (рідкий, твердий, газоподібний); випаровування та кипіння (100°C); густина (предмети, що мають меншу щільність здатні плавати на поверхні); розчинення речовин у воді (цукор, сіль, крейда);
- 2) Досліджуємо властивості повітря; без кольору, запаху та смаку, пружне (за допомогою повітряної кульки); затримує тепло (для досліду потрібно дві склянки з теплою речовиною); розширюється при нагріванні, а при охолодженні - стискається; займає всі порожнини (для досліду пуста склянка та посудина з водою);
- 3) Досліджуємо властивості корисних копалин (дітям пропонують на прикладі крейди – колір, запах, стан, здатність до розчинення)

- 4) Досліджуємо властивості ґрунту; експеримент доводить наявність повітря, домішок, води; родючість (пропонують посадити насіння овочів);
- 5) Досліджуємо речовини; ми обирали крохмаль, а саме дослідити колір, стан, властивості (смак, запах, прозорість, розчинність, сипкість, пластичність), де зустрічається в природі (виявлення йодом на скибці картоплі).

Також надані додаткові завдання «лабіринт» із тем:

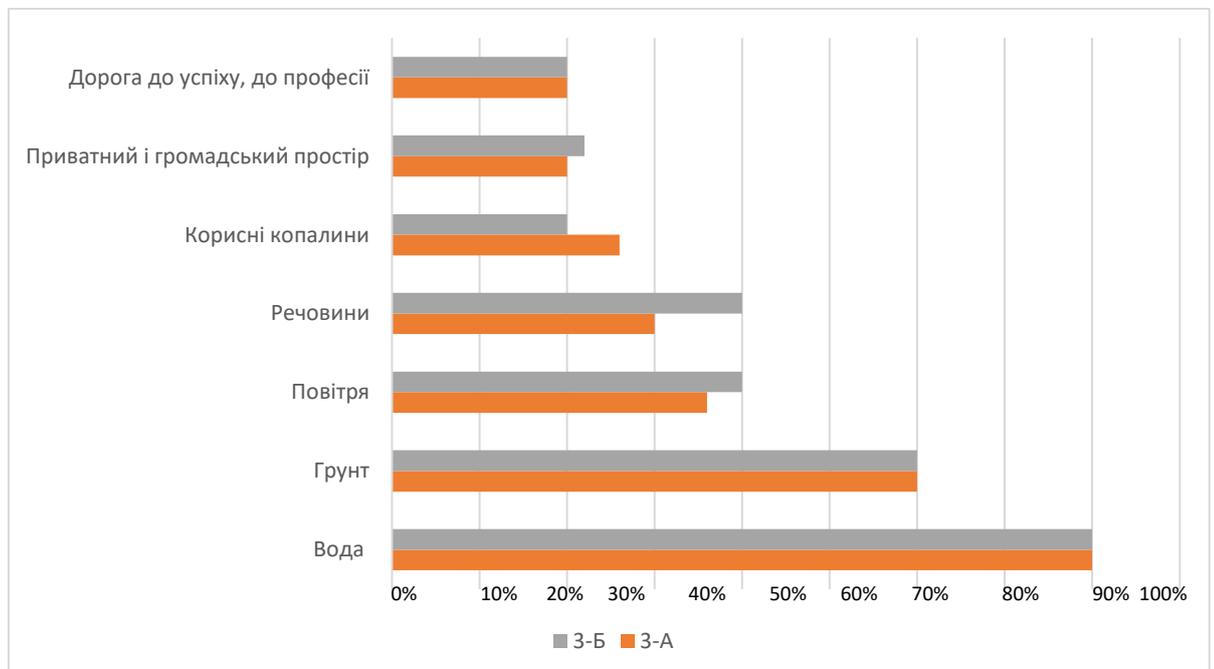
- 1) Дорога до успіху, до професії;
- 2) Приватний і громадський простір;

Провівши даний етап впевнилися, що запропонованих інтерактивних технологій недостатньо для розвитку пізнавального інтересу. Результати представлені у діаграмі.

Результати дослідження констатуючого етапу.

Рівень засвоєння учнями теми запропонованим додатковим матеріалом із інтернет-підтримки.

Діаграма 2.1.

Впровадження другого етапу – експериментального. Після того як було визначено, що в молодших школярів на попередньому констатувальному етапі достатній рівень розвитку пізнавального інтересу.

Учні 3-А для розгляду теми «Кругообіг води в природі» виконували завдання «Філворд» освітньої платформи Educ.com. на високому рівні виконали роботу 6 учнів, середньому 2 і низькому 1. Також «Інтерактивна вікторина» онлайн-додатку Wordwall. На виконання завдання був відведений таймінг 10хв., 3 учні виконали завдання на високому рівні, 5 на середньому та 1 низькому рівнях. Найбільшу зацікавленість школярі виявили при виконання творчого завдання на дошці Miro, де потрібно було відобразити схему колообігу води. Кожен учасник мав свою частину роботи, працював індивідуально. Із класу 8 учнів впоралися на високий рівень виконання, 1 – середній, низький – 0. Результати розглянемо в таблиці 2.1.

**Вихідний рівень сформованості
навчально-пізнавального інтересу в учнів 3-А класу
представлений у таблиці 2.1.**

Таблиця 2.1

Рівні виконання	«Філворд Educ.com»	«Інтерактивна вікторина Wordwall»	«Творча робота на дошці Miro»
Високий	45%	35%	90%
Середній	31%	40%	10%
Низький	24%	25%	0 %

Учасникам 3-Б класу до данної теми було використано інтерактивну вправу «Намисто» (Додаток А). Виконання учнями цієї вправи засвідчило, що 7 учнів виконали завдання у повному обсязі, що відповідає високому рівню сформованості навчально-пізнавальної діяльності; у 1 осіб виявився середній

рівень, та 2 учнів – з великою кількістю помилок [105]. «Візерунок» - спрямована увага на відображення кругообігу води на окремих аркушах, як результат 5 робіт – достатній рівень, 2 – високий, 2 - середній, 1 - низький. Демонстрація матеріалу на платформі IZZI (Схема колообігу із пропущеними деталями, де потрібно самостійно відновити цикл) виявляє, що 6 осіб справилися із завданням на високому рівні, 3 учнів виявили середній рівень, та 1 осіб – низький.

**Вихідний рівень сформованості
навчально-пізнавального інтересу в учнів 3-Б класу
представлений у таблиці 2.2.**

Таблиця 2.2

Рівні виконання	«Намисто»	«Візерунок»	IZZI
Високий	70%	70%	60%
Середній	10%	20%	30%
Низький	20%	10%	10 %

Під час ознайомлення з темою «Будова рослин» пропонуємо роглянути вправу у додатку Wordwall, а саме діаграма з мітками, де кожен має можливість брати участь, дистанційною мишкою в застосунку Zoom, де саме проводимо навчання. IZZI та LerningApp, як порівняння будови дерев, кущів та трав'янистих рослин, де всі учасники конференції задіяні у класній роботі.

У ході виконання вищевказаної вправи показало те, що більша частина учнів виконало її на високому рівні 3-Б (8 учнів). Учні, що виконали завдання частково (2 осіб) мають середній півень сформованості навчально-пізнавальної діяльності. 3-А клас – 6 високий рівень, 2 – середній, 1 – достатній.

За темою «Дивовижні явища природи» - квест для учнів обох класів. Матеріал підручника взято, як основу, а оформлення навчальної презентації

створено в PowerPoint, де потрібно пройти станції сезонних змін, пори року та розглянути природні явища притаманні їм. Такий підхід зацікавив кожного із здобувачів ланки початкової освіти. Із загальної кількості – 19 чоловік, успішним, активним виконанням визначаємо 80% (17), 20% (2) – достатній.

«Ми всі різні. Звичаї і традиції». Для вступу до теми, за допомогою програмного забезпечення Zoom, можливістю відкривати сесійні зали, щоб поділити дітей на групи, використали інтерактивну технологію «інтерв'ю в трьох», де один із команди кореспондент, інший гість, а також глядач, обговорювали українські традиції. Як завершальний етап – обмін інформацією «Глядачами» перед класом. Для поглиблення та вивчення нового матеріалу YouTube-канал із відео «Традиції різних народів». По завершенню підвели підсумки за допомогою анаграм (Wordwall) із назвами свят. Результати у 3-А: 47% (4) - високий рівень, 43% (3) – середній, 10%(2) – низький рівні виконання. У 3-Б: 52% (10) – високий, 38% (7) – середній, 10% (2) – низький.

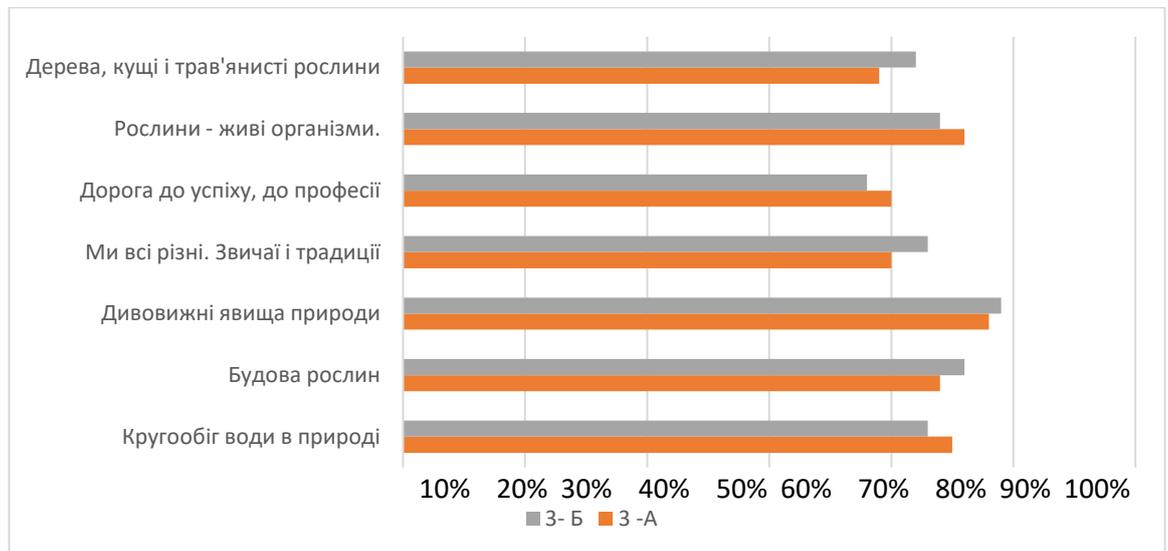
«Дорога до успіху до професії». Проводимо із застосуванням онлайн-платформи IZZI, де пропонуємо на початку уроку скласти прислів'я, скласти пазл «Із чого складається успіх?», знайти зашифровану пораду у ланцюжку саме із чого складається успіх. Результати у 3-А: 51% (5) - високий рівень, 43% (3) – середній, 6%(1) – низький рівні виконання. У 3-Б: 47% (10) – високий, 38% (7) – середній, 10% (2) – низький.

«Рослини – живі організми. Древа куці і трав'янисті рослини». За поданою темою використовували такі інтерактивні технології на платформі Wordwall, картки із прикладами рослин, «Знайди відповідність». Учні 3-А: 51% (5) - високий рівень, 43% (3) – середній, 6%(1) – низький рівні виконання. У 3-Б: 47% (10) – високий, 38% (7) – середній, 10% (2) – низький.

У ході нашого дослідження визначаємо, що саме завдяки використанню інтерактивних технологій на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ», рівень пізнавального інтересу в учнів значно підвищився. Вони активно приймали участь у запропонованих видах діяльності.

Результати визначення рівня сформованості навчально-пізнавальної діяльності учнів 3 класу наведені у діаграмі 2.2.

Діаграма 2.2.

Від вчителя завдання такого характеру потребують відповідної підготовки. Тому ми запропонуємо розроблену нами систему інтерактивних вправ та завдань на формування навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».

Отже, в учнів зацікавленість і захопленість виконанням завдань викликали саме інтерактивні сучасні технології залучені на уроках курсу «Я досліджую світ». Різницю між отриманими результатами оцінюємо 6-7%, що є допустимою. Але в умовах дистанційного навчання, в яких навчаються учні нашої Новодмитрівської школи, результативність, пізнавальний інтерес, активність, залучення, захоплення роботою стимулюють саме робота з інтерактивними технологіями. При підвищенні активності молодших школярів при навчальному процесі ми отримуємо, не тільки гарний результат, а і подальшу зацікавленість у навчанні. Виховуючи любов до знань та участі в освітньому процесі. Зацікавлені найбільше саме роботою де можна використовувати комп'ютерну мишу, тобто, малювання інтерактивними олівцями. Платформи в яких можна втілити створення цікавих та насичених уроків були визначені у роботі.

2.4 Впровадження дослідно-експериментальної програми на розвиток пізнавального інтересу молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в 3 класах

Провівши аналіз дослідження ми виявили, що учням 3 класу цікаво виконувати завдання творчого характеру, де вони самостійно займаються пошуком відповідей на запитання, також залучені до роботи на онлайн-дошці. Сподабались всі завдання інтерактивної роботи сучасних вправ в умовах дистанційного навчання. Конспект та типи роботи визначені в Додатку Ж. Школярі із захопленням працювали на дошці, мишкою та онлайн-маркерами.

Результатами наведено показники рівня пізнавального інтересу молодших школярів у експериментальному та контрольному класах(ЕК та КК), свідчить про доцільність розробки дослідно-експериментальної програми, яка спрямована на розвиток ПІ за допомогою використання інтерактивних технологій на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Участь брали учні 3 класу, що навчаються ЕК. Тривав експеримент протягом 2 місяців, теми були обрані згідно до тематично-календарного планування на обраний період, проведено 7 уроків із залученням інтерактивних технологій.

У таблиці 2.3 представлений план проведення онлайн-уроків у 3 класі, які спрямовані на розвиток пізнавального інтересу засобами інтерактивних технологій навчання

Тематичний план проведення онлайн-уроків засобами інтерактивних технологій

Таблиця 2.3

Навчальний предмет	Типи інтерактивних технологій	Тема уроку
Інтегрований курс «Я досліджую світ»	Філворд - Educ.com Вікторина – Wordwall Творча робота – Miro Віднови кругообіг – IZZI	«Кругообіг води у природі»
	Лабіринт - QR-код Склади пазл – IZZI	«Дорога до успіху до професії»
	Відео «Традиції народів» - YouTube; Вправа «Студія» - сесійні зали Zoom Відповідники – Wordwall	«Ми всі різні. Звичаї і традиції»
	Квест – PowerPoint	«Дивовижні явища природи»
	Картки – Wordwall	«Рослини – живі організми»
	Знайди відповідність – Wordwall	«Дерева, кущі та трав'янисті рослини»
	Будова та функції органів рослин – LearningApp	«Будова рослин»

Фрагменти уроків представлені у додатках.

Виявили, що кожна із наведених технологій привернули увагу третьокласників. Але фаворитом серед учасників виявився урок-квест.

Мета: повторити різноманітні явища природи, розвинути спостережливість та вміння працювати в команді, виховати інтерес до природних явищ та бажання пізнавати світ навколо себе.

1. Організація проведення.

Для організації даного типу уроку у онлайн форматі розглянемо такі етапи:

- визначення теми, мети;
- підбір платформи, де створюємо технічно квест;
- обираємо фон, дизайн, супроводжуючих персонажів, PNG-картинки;
- прописуємо сценарій та послідовність подій, підбираємо зміст;
- складаємо завдання до станцій та їх кількість, проблемні запитання, нестандартні ситуації, загальний обсяг;
- налаштування та вибір анімації в межах платформи;
- створення слайдів із тематичними завданнями, логічна їх послідовність відповідно до етапів уроку, побудова логічних зв'язків із тематикою, щоб повністю розкрити зміст матеріалу; оформлення (ребуси, загадки, картки, кросворди і тд.);
- креативна назва квесту;
- прораховуємо час проведення та систему нараховування балів;
- перевірка технічної справності та забезпечення перед проведенням;
- ознайомлення на уроці із темою, основними завданнями, мотивація до пізнання та участі в заході молодших школярів;
- висвітлення інструктажу та правил участі;
- супровід вчителя під час проходження станцій, направлення у ході роботи, але при цьому має переважати самостійна діяльність здобувачів початкової ланки освіти.

2. Проходження квесту.

Організатор (вчитель) знайомить із сюжетом, створює проблемну ситуацію, ставить ціль та пояснює правила. Темою нашої пригодницької гри є «Дивовижні явища природи», але такий тип інтерактивної технології можна адаптувати і до інших зазначених у календарному плануванні певного класу.

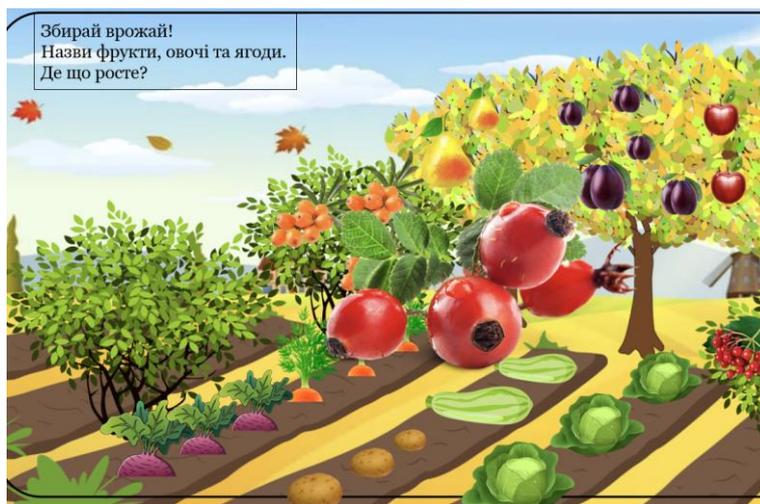
Визначаємо форму роботи, у 3 класу – колективна. Направлена на

формування вмінь співпрацювати в команді, удосконалює комунікативні та лідерські якості, повагу до думки інших, що сприяє розвитку пізнавального інтересу молодших школярів [55].

Команда отримує перше завдання, що направляє до наступного етапу у разі успішного виконання. Нагорода – перехід на наступний рівень.

3. Програма проведення квесту

- 1) Оголошення теми, пояснення правил. Кожна із станцій має нести інформаційний характер. Починаємо із осінньої пори року та її природніх явищ. До завдань першого етапу включаємо загадки про осінь та її характерні явища. Можна також залучити анаграми, філворди, кросворди, логічні ланцюжки, сканворди, пазли. Основні відповіді – листопад, дощ, хмарність, вирій, похолодання, зміна тривалості дня і ночі, туман. Використовуємо інтерактивну вправу «Осінні дари».

Рис. 11. Дари осені.

- 2) Наступна станція зимова. Явища – віхола, мороз, снігопад, крига, ожеледь. Визначаємо картки-відповідники із описом та зображенням (Wordwall). Пропонуємо пройти гру-плутанку, де потрібно одягти саме зимові речі на дітей, не звертаючи увагу на інші відволікаючі фактори на зображенні. Рис.12.

Рис. 12. Плутанина.

- 3) Станція – весна. Таємне завдання – казка «Пролісок», її розігрування по ролях, імпровізація. Явища – льодохід, дощ, гроза, туман, цвітіння. Пропонуємо знайти слова на ігровому полі, що можна спостерігати навесні.

Знайди слова, що позначають явища природи, які можна спостерігати навесні.

Б	Л	И	С	К	А
В	К	Ь	Ь	Р	О
В	Ю	В	І	Н	Ь
Є	Д	В	И	С	Г
Е	О	Ж	Д	Р	К
В	К	Х	А	А	С
Д	А	Ю	Д	І	Ь
Д	Д	Д	М	Г	Р
Д	М	Б	Х	П	И
Е	Б	К			

ГРІМ   БЛИСКАВКА   ВЕСЕЛКА
ЛЬОДОХІД   ПОВІНЬ

Рис.13. Ілюстрація до казки.

Рис.14. Ігрове поле.

- 4) Пору року літо. Визначаємо явища – спека, веселка, вітер і тд. учні мають скласти послідовну колективну розповідь, доповнюючи один одного по реченню, ланцюжком. Останній учасник має переказати.

Рис.15. Орієнтовна ілюстрація до розповіді.

- 5) Остання узагальнююча станція, пропонуємо перевірити знання та увагу учнів. Супроводжуючий герой – жабеня. Його потрібно провести додому своїми вірними відповідями, назва і відповідність природнього явища до пори року, у разі помилки її очікує програш.

Рис.16. Узагальнююча станція.

Отже, було розроблено та впроваджено експериментальну програму з використанням інтерактивних технологій навчання для розвитку пізнавального інтересу молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» [31]. Провели 7 уроків із використанням ІТ, а саме: «Кругообіг води у природі», «Дорога до успіху до професії», «Ми всі різні. Звичай і традиції», «Дивовижні явища природи», «Рослини – живі організми», «Дерева, кущі та трав'янисті рослини», «Будова рослин».

2.5 Аналіз результатів дослідження

У даному розділі ми проаналізуємо результат дослідно-експериментальної роботи, яка була проведена після апробації нашої програми розвитку пізнавального інтересу молодших школярів засобами інтерактивних технологій навчання [98].

Мета: виявлення сформованості пізнавального інтересу учнів, які навчаються в ЕК та КК, після впровадження інтерактивних технологій в ЕК, що була сформована на основі запропонованої нами програми.

Перевірку рівня знань здійснювали за допомогою тестування. Результати можемо розглянути на діаграмі 2.3.

Діаграма 2.3.

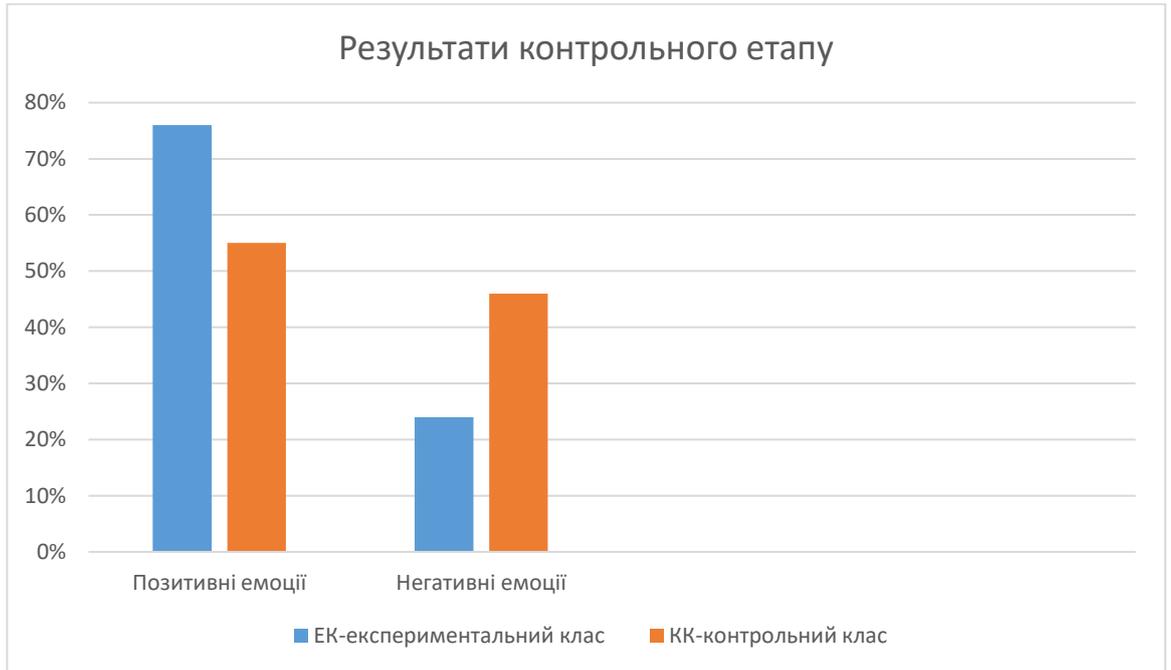
Можемо стверджувати, що на контрольному етапі дослідження у обох класах переважає середній рівень розвитку ПІ. Розглядаючи детальне співвідношення, стверджуємо, що показники ЕК зросли на 8%. На контрольному етапі 59%, порівняно із 51% на констатувальному.

До характеристики високого рівня констатуємо зростання на 6% ЕК, де порівнюємо результати 30% та 24%.

Не менш значимим виступає низький рівень розвитку ПІ. ЕК – 10%, КК – 20%. Що є важливим досягненням у нашому дослідженні.

На діаграмі 2.4 представляємо дані, що отримані у результаті проведення порівняння негативного і позитивного ставлення дітей щодо пізнавальної діяльності. Із 19 респондентів позитивне ставлення складає 76% (16 осіб), а негативне 24% (3 особи). Позитивним вважаємо зменшення показників, а саме ЕК – 55% позитивного рівня, КК – негативного зменшились до 46%.

Діаграма 2.4.

Провівши підсумкове опитування з'ясували, що рівень знань учнів відповідає вимогам чинної програми НУШ. Дані наводимо у діаграмі 2.5.

Можемо зробити висновок, що рівень розвитку пізнавального інтересу молодших школярів в ЕК збільшився на 5%, у КК підвищився в незначній мірі або були незмінними.

Діаграма 2.5.

Отже, результатом нашої дослідно-експериментальної роботи було впроваджено систему технологій інтерактивного навчання , що допомагає розвивати пізнавальний інтерес молодших школярів. У ході роботи було виявлено позитивну динаміку.

Висновки до другого розділу

Досвід роботи вчителів з використання інтерактивних технологій засвідчує те, що на практиці просто необхідне їх впровадження в освітній процес. Саме вони дають змогу створювати навчальне середовище, в якому теорія і практика засвоюються одночасно, а це надає змогу учням формувати характер, розвивати світогляд, логічне мислення, зв'язне мовлення; формувати критичне мислення; виявляти і реалізовувати індивідуальні можливості.

Помітили підвищення мотивації до навчання за рахунок урізноманітнення навчального процесу засобами інтерактивних технологій. Дані технології дозволяють адаптувати освітній процес до типової програми. Їх використання зобов'язує вчителя оволодіти необхідними навичками для ефективного використання.

Аналізуючи проведений експеримент ми виявили, що учням 3 класу цікаво виконувати ті завдання, що направлені на пошукову діяльність, на самостійне виконання, навіть якщо вони є складнішими, ніж вправи репродуктивного та евристичного рівня. Але завдання творчого характеру потребують більшої та наполегливішої підготовки вчителя.

Як було зазначено вище, процес розвитку пізнавального інтересу тривалий і потребує достатньої підготовки з боку вчителя. Тому ми запропонували інтерактивні технології які направлені на розвитку пізнавального інтересу молодших школярів. Вони будуть ефективними, якщо вчитель буде мати провідну базу теоретичних знань та зможе їх реалізувати практично.

Використання інтерактивних технологій навчання в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» позитивно впливає на розвиток пізнавального інтересу учнів третього класу.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у ході дослідження ми дійшли до наступних висновків.

1. У початковій школі необхідно створити належні умови для розвитку пізнавальної діяльності, яка реалізує свої функціональні можливості через оволодіння знаннями, формування умінь та навичок, а також сприяє розвитку навчальних можливостей учнів, розвиває їх пізнавальний інтерес.

2. Інтерактивні технології – одні з найефективніших засобів формування навчально-пізнавальної діяльності. Їх можна поєднувати на різних етапах уроку. Також можна використовувати після викладу вчителем нового матеріалу, на початку нового уроку та замість опитування, на спеціальному уроці присвяченому узагальненню і систематизації знань, умінь та навичок або як фрагмент повторювально-узагальнюючого уроку.

3. Інтерактивні технології мають свої принципи та вимоги доцільного їх використання. Саме вони сприяють набуттю необхідних знань, умінь і навичок в учнів, а також сприяє розвитку в учнів ініціативності, уваги, самодисципліни, незалежності, співпраці з іншими; розвивають комунікативну та життєву компетенції, залучають учнів до колективної праці, до активної участі в процесі навчання, формують стійку позитивну мотивацію до навчання та самоосвіти.

4. Як свідчить ознайомлення з досвідом роботи вчителів, то інтерактивні технології необхідно використовувати в цілому, або взявши елементи, які більш доцільні для певного класу. Саме інтерактивні засоби дають змогу створювати навчальне середовище, в якому теорія і практика засвоюються одночасно, а це дає змогу учням формувати характер, розвивати світогляд, логічне мислення, зв'язне мовлення; формувати критичне мислення; виявляти і реалізовувати індивідуальні можливості.

5. Важливе значення для розвитку пізнавального інтересу відіграють різнорівневі вправи та завдання. У ході дослідження нами було виявлено, що виконання вправи творчого характеру дало найкращі результати. Так, як її

виконали більшість учнів повністю правильно, та лише один учень не виконав. Це свідчить про те, що школярам цікаво те, коли їх діяльність носить пошуковий характер, коли вони повинні самостійно знайти рішення.

б. Процес розвитку пізнавального інтересу тривалий і потребує достатньої підготовки з боку вчителя. Для того, що сформування навчально-пізнавальну діяльність у молодших школярів потрібно творчо підходити до планування процесу. В цьому допоможуть інтерактивні вправи та завдання, які спрямовані на те, щоб учні нестандартно мислили, вчилися доносити свої думки до інших, включалися до пошукової діяльності.

Отже, процес розвиток пізнавального інтересу буде ефективним за використання інтерактивних технологій навчання. Систематичне їх використання сприятиме не тільки урізноманітненню демонстраційного матеріалу, а й безпосередньому формуванню особистості учня початкової школи, що доводить гіпотезу нашого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева В.М., Наволокова Н.П. Практична педагогіка для вчителя. Х: Основа, 2008. 561 с.
2. Андрусенко І. Я досліджую світ: підручник для 2 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах): Частина 1/ Ірина Андрусенко. К. : Грамота, 2019. 112с. : іл.
3. Андрусенко І. Я досліджую світ: підручник для 3 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах): Частина 1/ Ірина Андрусенко. Київ : Грамота, 2020. 128 с. : іл.
4. Артемова Л. В. Щоб дитина хотіла і вміла вчитися. Дошкільне виховання. 2000. №5. С. 6 – 7.
5. Бабаян Ю. О., Матенко Ф. Ю. Формування мотиваційної сфери у молодших школярів. Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Серія: Психологічні науки. 2014. Т. 12. С. 22-25.
6. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства в початкових класах: Навчальний посібник. К: Веселка, 1998.- 334 с.
7. Бех І. Д. Виховання особистості: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Либідь, 2008. 848 с.
8. Бібік Н. М. Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2017. С. 42-45.
9. Бібік Н. М. Пізнавальний інтерес як умова суб'єктності навчання молодших школярів [Електронний ресурс] / Н. М. Бібік // Педагогічний дискурс. 2011. Вип.10. С.53-56. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2011_10_13 (Дата звернення 24.04.2024 р.)
10. Бібік Н. М. Переваги і ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті [Електронний ресурс] / Н. М. Бібік // Український педагогічний журнал. 2015. № 1. С.47-58. Режим

доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_1_8 (Дата звернення 13.09.2024р.)

11. Бібік Н.М. Засоби формування пізнавальних інтересів молодших школярів (досвід експериментального дослідження). 2021. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/4/visnuk_10.pdf . (Дата звернення 10.03.2024р.)
12. Бібік Н. М., Бондарчук Г. П. Я досліджую світ: підруч. Для 2 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч. 1. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. – 120 с.: іл.
13. Бібік Н.М., Бондарчук Г.П. Я досліджую світ: підручник інтегрованого курсу для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах): Частина 1. Харків: Видавництво: «Ранок», 2018. 80 с.
14. Біда О. Структура і методика інтерактивного уроку. Початкова школа. 2007. №7. С. 23 – 26.
15. Богута В. М. Використання навчально-творчих задач у процесі формування творчих здібностей учнів початкових класів. Харків: Педагогіка та психологія, 2017. №57. С.21-31.
- 16.Бойко Н. О. Дидактичні умови формування пізнавального інтересу у школярів: Автореф. дис. канд. пед. наук. Х., 1999. 19 с.
- 17.Бойко Ю. К., Грисенко Н. В. Motivational sphere among people with different levels of emotional inteligence. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». 2017. Т. 1.2. С. 31-37.
18. Будна Н. О., Гладюк Т. В., Забродська С. Г., Лисобей Л. В., Шост Н. Б. Я досліджую світ : підручник для 2 кл. закладів загальн. серед. освіти : у 2-х ч. Ч. 1. Тернопіль : Навчльна книга Богдан, 2019. – 144 с. : іл.
- 19.Будна Н. О., Гладюк Т. В., Забродська С. Г., Лисобей Л. В., Шост Н. Б. Я досліджую світ : підручник для 2 кл. закладів загальн. серед. освіти : у 2-х ч. Ч. 2. Тернопіль : Навчльна книга Богдан, 2019. – 144 с. : іл.

20. Будна Н. О., Гладюк Т. В., Забродська С. Г., Лисобей Л. В., Шост Н. Б. Я досліджую світ : підручник для 3 кл. закладів загальн. серед. освіти : у 2-х ч. Ч. 1. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2020. 160 с. : іл.
21. Будна Н. О., Гладюк Т. В., Забродська С. Г., Лисобей Л. В., Шост Н. Б. Я досліджую світ : підручник для 3 кл. закладів загальн. серед. освіти : у 2-х ч. Ч. 2. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2020. 160 с. : іл.
22. Буштрук О. Інтерактивні методи навчання у початковій школі. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 38, том 1, 2021. С. 153-158.
23. Васильєва Н.М. Застосування інтерактивних методів навчання на уроках предметів гуманітарного циклу // Управління школою. 2005. № 34. С. 22 – 24.
24. Вдовенко В., Котелянець Н., Агеєва О. Я досліджую світ : підруч. для 2 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2 – х частинах) : Частина 2 (Інформатика та технології). К. : Грамота, 2019. 112 с. ; іл.
25. Вдовичин Т.Я. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов для забезпечення навчального процесу. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць / редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. Вип. 34. С. 225-229.
26. Волошина В., Лохвицька Л. До школи зі стійкими пізнавальними інтересами. Початкова школа. 2003. № 4. с. 5 – 7
27. Волянюк А. В. Мотивація, як фактор підвищення навчальної успішності молодших школярів. Педагогіка. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. № 27 (т.1). С. 241 – 245.
28. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу». Київ: Видавництво «Алатон», 2019. 128 с.

29. Вукіна Н.В. Критичне мислення: як цього навчати. Х.: Основа, 2007. 110 с.
30. Галіцин Л. Технологія використання інтерактивних методів навчання / Л. Галіцин К.: Освіта, 2005. 168 с.
31. Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Методика навчання інтегрованому курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ: Видавництво «Генеза», 2020. 256 с.
32. Гільберг Т. Г., Тарнавська С., Павич Н. Я досліджую світ: підруч. для 2-го кл. закл. заг. серед. освіти (у 2-х ч.) : ч. 1. К.: Генеза, 2019. 144 с.
33. Гільберг Т. Г., Тарнавська С., Грубіян Л., Павич Н. Я досліджую світ : підруч. для 3-го кл. закл. заг. серед. освіти (у 2-х ч.) : ч.1. Київ : Генеза, 2020. 160 с. : іл.
34. Гнатюк О. В. Формування в учнів початкових класів мотивації до навчання в сучасній Новій українській школі. 2019. С. 21 – 26.
35. Голодюк Л. Як навчити учнів спілкуватися на уроці // Рідна школа. 2001. № 9. С. 12 – 15.
36. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
37. Гордієнко С. Деякі методичні поради щодо організації пізнавальної діяльності учнів під час навчання. Початкова освіта. 2011. № 37. С. 8-9.
38. Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» : практико-орієнтований модуль : навчально-методичний посібник / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад.: Т. Я. Грітченко, О. В. Лоюк. Умань : ВПЦ «Візаві», 2023. 201 с
39. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF> (Дата звернення 11.05.2024р.)

40. Дзядук Н. Психологічні особливості навчальної мотивації у молодших школярів. Особистість і суспільство : методологія та практика сучасної психології : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (13 трав. 2019 р.). 2019. С. 128 – 130.
41. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2004. 218 с.
42. Довгаль О. Г. Розвиток пізнавальної активності дітей молодшого шкільного віку в різних видах діяльності. Інститут проблем виховання АПН України. Київ, 2019. С. 58-64.
43. Єльнікова О.В. Інтерактивні методи навчання, їх місце у класифікації педагогічних інновацій // Імідж сучасного педагога. 2001. № 3–4 (14–15). С. 71 – 74.
44. Єльнікова О. В. Інтерактивне навчання – засіб модернізації освіти у сучасній школі. Педагогіка і психологія творчої особистості: проблеми і пошуки: 36. наук. пр. / ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. К.; Запоріжжя, 2002. Вип. 24. с. 84-88.
45. Жаркова І., Мечник Л., Роговська Л., Пономарьова Л., Антонов О. Я досліджую світ : підруч. для 2-го класу закл. загал. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2019. 128 с. : іл.
46. Жаркова І., Мечник Л., Роговська Л., Пономарьова Л., Антонов О. Я досліджую світ : підруч. для 2-го класу закл. загал. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 2. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2019. 128 с. : іл.
47. Жаркова І., Мечник Л., Роговська Л., Пономарьова Л., Антонов О. Я досліджую світ : підруч. для 3-го класу закл. загал. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2020. – 144 с. : іл.
48. Жаркова І., Мечник Л., Роговська Л., Пономарьова Л., Антонов О. Я досліджую світ : підруч. для 3-го класу закл. загал. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 2. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2020. – 144 с. : іл.
49. Житник Б. О. Методи навчання та активізації пізнавальної діяльності учнів // Управління школою- 2005. Трав.(№15). С. 9 -28.

50. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. (Дата звернення 15.09.2024р.)
51. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року №463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>. (Дата звернення 16.01.2024 р.)
52. Іванішена С. Форми та методи інтерактивного навчання // Початкова школа. 2006. №3. С. 10 – 12.
53. Іванова Ю. Інтеграція як чинник формування навчально-пізнавальної діяльності учнів [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/pislya_dyplom_osvina/1_2_016/%D0%98%D0%92%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%90.p (Дата звернення 14.07.2024р.)
54. Кавка Г. Використання інтерактивних технологій на уроках. Слово педагога. К: 2006. № 3. С. 6.
55. Казьмін В. Проблема формування мотивації у навчальній діяльності. Завуч. 2004. №5. С. 9 – 12. Psychological journal, 6.5 (2020). С. 249 – 263.
56. Каткова Т. Емоційна сфера молодших школярів, які навчаються за різними програмами початкової школи.
57. Качур Б.М. Особливості формування пізнавальних інтересів в учнів молодших класів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». 2015. Випуск 35. С. 78–81.
58. Коберник Г. Виховний та розвивальний потенціал інтерактивних технологій . Сільська школа України. К: 2006. №16 – 18. с. 68 – 69.
59. Коберник Г. І. Стимулювання навчально-пізнавальної активності молодших школярів в умовах диференційованого навчання (на матеріалі уроків математики). Дис. ... канд.. пед. наук: 13.00.01.К., 1995. 232 с.
60. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій школі: підруч. для магістрантів і студентів пед. ф-тів. К.: Наш час, 2016. 368с.

61. Комар О. Інтерактивні технології – технології співпраці. Початкова школа. 2005. №2. С. 10 – 12.
62. Комар О. Навчання школярів за інтерактивними методами. Рідна школа. 2006. № 5. С. 57 – 60.
63. Коробко С. Л. Нова українська школа: діагностична та корекційно - розвивальна робота з молодшими школярами. Київ: Літера ЛТД, 2021. 160с.
64. Кравцова І. А., Шпачук Л. Р. Специфіка формування в учнів 2 класу інтересу до вивчення рідної мови.
65. Кравцова І. А. Педагогічні умови впровадження інтерактивних методів навчання у початкових класах / І. А. Кравцова, Л. О. Горбатенко. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць / редкол. : В. К. Буряк, Л. В. Кондрашова, Г. Б. Штельмах та ін. - Кривий Ріг, 2009. Вип. 24. С. 261-267.
66. Кравцова І. А. Педагогічні умови розвитку пізнавальної активності учнів. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць / редкол. : В. К. Буряк (гол. ред.), Л. В. Кондрашова, Г. Б. Штельмах. Кривий Ріг, 2010. Вип. 27. С. 290-295.
67. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. Відкритий урок. 2002. № 5–6. С.7–10.
68. Литвинчук І.В. Розвиток пізнавальних здібностей у молодших школярів. Психологічна газета 2001. №7. с. 3 – 15.
69. Лозова В.І. Позанавчальна пізнавальна діяльність та її вплив на формування особистості школяра. Управління школою. 2003. № 10 (22). С.16-22.
70. Лупаренко С. Є. Специфіка розвитку пізнавальної активності учнів молодшого шкільного віку, 2009. 284 с.
71. Малафійк І. В. Дидактика новітньої школи : навчальний посібник для учнів ВНЗ. Київ : Слово, 2015. 630 с.

72. Мартинець А. М. Нові педагогічні технології: інтерактивне навчання / А. М. Мартинець // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. 2003. № 7/8. С. 28-31.
73. Митник О. Я. Розвиток пізнавальної сфери особистості молодшого школяра на уроках літературного читання. Початкова школа. 2016. № 11. С 13-19.
74. Пашко Н. Формування пізнавального інтересу молодших школярів у процесі навчання як психолого-педагогічна проблема. 2019. URL: https://lib.iitta.gov.ua/715672/1/Pashko_19_DTiP_Konf.pdf (Дата звернення 24.09.2024р.)
75. Побірченко Н., Коберник Г. Інтерактивне навчання в системі освітніх технологій // Початкова школа 2004. №10. с. 8 – 10.
76. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання: навч.-метод. Посіб. К.: А. С. К., 2007. 144 с.
77. Пометун О. І. Інтерактивні дидактичні ігри в початковій школі. К.: Шкільний світ, 2007. 112 с.
78. Пометун О. Як оцінити діяльність учнів на інтерактивному уроці // Доба. 2002. №2. С. 2–6.
79. Попова О. Упровадження інтерактивних технологій у навчально-виховний процес // Завуч 2008. № 5. с. 4 – 6.
80. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» від 20 квітня 2011 року №462. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/462-2011-%D0%BF> (Дата звернення 17.04.2024р.)
81. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» від 23 листопада 2011 року №1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF> (Дата звернення 19.07.2024р.)

82. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. Офіційний вісник України. 2018. № 19. Ст. 637.
83. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України №347/2002 від 17 квітня 2002 року // Офіційний вісник України. 2002. №16. с. 860.
84. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р. №2145-VIII. Офіційний вісник України. 2017. № 78. С. 7. Ст. 2392.
85. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 р. №463-IX. Офіційний вісник України. 2020. №24. С. 7. Ст. 916.
86. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. Офіційний вісник України. 2017. №1. С. 84. Ст. 22.
87. Порядченко Л.А., Олексюк Т.Г. Розвиток пізнавальних інтересів молодших школярів. Науковий журнал «Молодий вчений». 2021. №10 (98). С. 266–270.
88. Пуш О., Яцик Т., Замелюк М. Супровід розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів: діагностичний аспект. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. 2021. Випуск № 1. С. 54–60.
89. Савченко О. Я. Діагностика і дидактичні умови формування у молодших школярів інтеграції уміння вчитися [Електронний ресурс] / О. Я. Савченко // Український педагогічний журнал. 2015. № 1. С. 85-98. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_1_12. (Дата звернення 15.10.2024р.)
90. Савченко О. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи і учнів. Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії». 2019. № 19 (3). С. 26–32.

91. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання. Київ. 226 с
92. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. Київ : Генеза, 2002
93. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручник. Київ: Грамота, 2012. 504 с.
94. Савченко О. Я. Типова освітня програма. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf> (Дата звернення 27.10.2024р.)
95. Савченко О.Я. Типова освітня програма початкової освіти, розроблена під керівництвом (3-4 клас): Наказ Міністерства освіти і науки України від 08 жовтня 2019 р. № 1273. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-tipovih-osvitnih-program-dlya-3-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyiserednoyi-osviti-1273>(Дата звернення 18.009.2024р.)
96. Савченко Ю.Ю. Розвиток емоційного інтелекту учнів молодшого шкільного віку. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. №12.С.12–16
97. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005 – 360 с.
98. Семеновська Л.І. Формування пізнавального інтересу молодших школярів. Педагогічний досвід роботи. 2021. URL: <http://znz81.zp.ua/images/metod/dosvid4.pdf> (Дата звернення 16.10ю2024р.)
99. Стадник Г. А. Психологічні особливості етапу розвитку пізнавальної активності в молодшому шкільному віці. Особистість і трансформаційні процеси у суспільстві. Психолого-педагогічні проблеми сучасної освіти: зб. наук. пр. Х., 2010. Ч. 3. С. 149-151.
100. Стребна О.В. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи / О. Стебна, А. Соценко Х.: Основа, 2006. 172 с.

101. Стребна О.В., Соценко А.О. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи / 5-е вид. Харків: Основа, 2019. 174 с
102. Тимофєєва І.Б. Методика викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь). Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта. Маріуполь: МДУ, 2022. 124 с.
103. Упоряд. О.В. Стебна, А.О. Соценко. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи. Х.: Основа, 2005. 176 с.
104. Філімонова Т. Формування пізнавального інтересу молодших школярів на інтегрованих уроках в умовах концепції НУШ. Acta Paedagogica Volynienses. 2021. Випуск 5. С. 124–130
105. Шияна Р.Б. Типова освітня програма початкової освіти, розроблена під керівництвом (1-2 клас): Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 серпня 2022 р. № 743 22.
106. Шияна Р.Б. Типова освітня програма початкової освіти, розроблена під керівництвом (3-4 клас): Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 серпня 2022 р. № 743 22. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennyatipovih-osvitnih-program-dlya-3-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-1273> (Дата звернення 18.09.2024р.)
107. Щербакова К. Розвивати пізнавальну активність дитини. Національне виховання. 2000. № 11. С. 8-9.

ДОДАТКИ

Додаток А

МЕТОДИКА «НАМИСТО»

Призначена для виявлення репродуктивного рівня сформованості навчально-пізнавальної діяльності в учнів. Завдання виконується на окремих аркушах з малюнком кривої, що зображає нитку.

Для роботи у кожної дитини має бути не менше шести фломастерів або олівців різного кольору. Робота складається з двох частин:

I частина (основна) – виконання завдання (малювання бус);

II частина – перевірка роботи і, в разі необхідності, перемальовування бус.

Інструкція до I частини: «Діти, у кожного з вас на листочку намальована нитка. На цій нитці потрібно намалювати п'ять круглих намистин так, щоб нитка проходила через середину бусинок. Всі намистини повинні бути різного кольору, середня намистина повинна бути синя. (Інструкція повторюється два рази). Починайте малювати».

Інструкція до II частини завдання (виконання цієї частини тесту починається після того, як всі діти виконали першу частину): «Зараз я ще раз розповім, які потрібно було намалювати намиста, а ви перевірте свої малюнки, чи все зробили правильно. Хто помітить помилку, зробіть поруч новий малюнок. Слухайте уважно». (Умова тесту повторюється ще раз в повільному темпі, кожна умова виділяється голосом.)

Оцінка виконання завдання (для оцінювання вчитель вибирає кращий з двох можливих варіантів):

1-й рівень – завдання виконано правильно, враховані всі п'ять умов: положення намистин на нитці, форма намистин, їх кількість, використання п'яти різних кольорів, фіксований колір середньої намистини.

2-й рівень – при виконанні завдання враховані 3–4 умови.

3-й рівень – при виконанні завдання враховано 1–2 умови.

Додаток Б

МЕТОДИКА «ВІЗЕРУНОК»

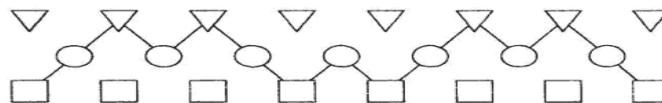
Перша серія експерименту здійснювалася за допомогою методики «Візерунок», метою якої є виявлення того, як діти можуть послідовно виконувати певні команди, в даному створювати візерунок, поєднуючи компоненти, так як того потребує вчитель.

Методика складається з трьох контрольних диктантів і одного тренувального.

Дітям кажуть: «Ми будемо вчитися малювати візерунок. У вас на листочку намальовані ряди трикутників, квадратів і кружечків. Ми будемо з'єднувати трикутники і квадрати, щоб вийшов візерунок. Треба уважно слухати і робити те, що я говорю. У нас будуть такі три правила :

1. два трикутника, два квадрата або квадрат з трикутником можна з'єднувати лише через гурток;
2. лінія нашого візерунка повинна йти тільки вперед;
3. кожне нове з'єднання треба починати з тієї фігурки, на якій зупинилася лінія, тоді лінія буде безперервною і у візерунку не вийде проміжків.

Подивіться на аркуші паперу, як можна поєднати трикутники і квадрати».

Потім перевіряючий каже: «Тепер вчіться з'єднувати самі. Подивіться на нижню смужку. З'єднайте два квадрата, квадрат з трикутником, два трикутники, трикутник з квадратом» (вступна – тренувальна – серія).

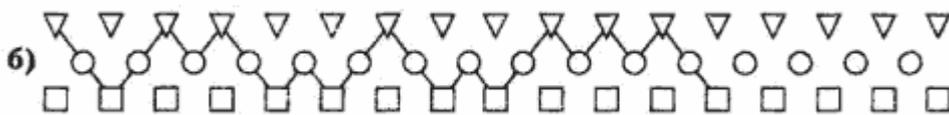

Перевіряючий слідкує за тим, як кожна дитина виконує завдання, і в разі потреби виправляє помилки і пояснює дитині, в чому він помилився. У процесі навчання діти виробляють чотири з'єднання.

Далі слідує перша серія. Перевіряючий каже: «Тепер ми будемо малювати без підказок. Ви повинні уважно слухати і з'єднувати ті фігури, які я буду називати, але не забувайте, що їх можна з'єднувати лише через гурток, що лінія повинна бути безперервною і йти весь час вперед, т. е. починати кожне нове з'єднання треба з тієї фігурки, на якій скінчилася лінія. Якщо помилитеся, то чи не виправляйте помилку, а починайте з наступного фігурки».

Диктант для першої серії:

1. З'єднайте трикутник з квадратом, квадрат з трикутником, два трикутники, трикутник з квадратом, два квадрата, квадрат з трикутником, трикутник з квадратом, два квадрата, квадрат з трикутником, два трикутники, два трикутники, трикутник з квадратом.

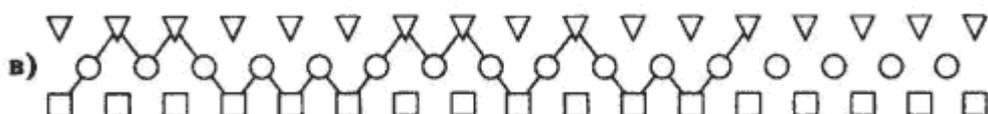

Диктувати слід повільно, так, щоб всі діти встигали прокреслити чергове з'єднання. Повторювати одне й те ж двічі не можна, тому деяких дітей це може наштовхнути на проведення зайвих з'єднань.

Після того як діти закінчили роботу, треба друга серія, а потім третя. Серії відрізняються один від одного тільки характером відтвореного під диктовку візерунка. Правила виконання роботи залишаються ті ж.

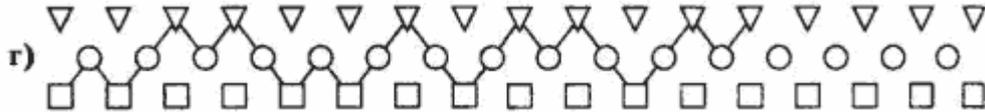
Диктант для другої серії:

1. З'єднайте квадрат з трикутником, два трикутники, трикутник з квадратом, два квадрата, ще раз два квадрата, квадрат з трикутником, два трикутники, трикутник з квадратом, квадрат з трикутником, трикутник з квадратом, два квадрата, квадрат з трикутником.

Диктант для другої серії:

1. З'єднайте два квадрата, квадрат з трикутником, два трикутники, трикутник з квадратом, два квадрата, квадрат з трикутником, трикутник з квадратом, квадрат з трикутником, два трикутники, трикутник з квадратом, квадрат з трикутником, два трикутника.

Ніякої допомоги під час виконання завдання дітям не виявляється. Після закінчення роботи листочки збираються. Листочки видаються перед початком обстеження. На них вже намальований зразок візерунка і 4 серії фігур (а, б, в, г). Кожна серія розташовується одна під інший і являє собою три ряди дрібних геометричних фігур (розмір фігур 2x2 мм).

Оцінка результатів

Кожне правильне з'єднання зараховується за два очки. Правильними є сполуки, відповідні диктанту. Штрафні очки (по одному) нараховуються:

1. За зайві сполуки, не передбачені диктантом (крім що знаходяться в кінці і на початку візерунка, тобто попередній диктант і наступних за ним).

2. За "розриви" – пропуски "зон" сполуки – між правильними сполуками. Всі інші можливі види помилок не враховуються зовсім, тому що їх наявність автоматично знижує кількість нараховуються очок. Остаточна кількість набраних балів обчислюється за рахунок різниці між кількістю правильно набраних і кількістю штрафних очок (з перших віднімають друге). Максимально можливу кількість очок у кожній серії – 24 (0 штрафних очок). Максимально можливу кількість очок за виконання всього завдання – 72.

Інтерпретація отриманих результатів

1.60 – 72 очки – високий рівень уміння діяти за правилом. Може одночасно враховувати кілька правил в роботі.

2.48 – 59 очок – вміння діяти за правилом сформовано недостатньо.

Може утримувати при роботі орієнтацію тільки на одне правило.

3.36 – 47 очок – низький рівень уміння діяти за правилом. Постійно збивається і порушує правило, хоч і намагається на нього орієнтуватися.

Додаток В

МЕТОДИКА «ТАЄМНИЧИЙ ЛИСТ»

Може проводитися як у групі, так і індивідуально. За 5 хвилин до закінчення заняття (саме заняття звичайне) експериментатор оголошує: «Вам, діти, прийшов таємничий листа, від кого воно – невідомо. Внизу на цьому листочку прикладений шифр. Подивіться, діти!»

Зміст листа може бути будь-яким: абстрактним або прив'язаним до теми уроку; невеликим за обсягом 2 – 3 пропозиції і підпис, а в якості шифру використовується звичайна система відповідності букв алфавіту і цифр:

А – 1; Б – 2; В – 3; Г – 4; Д – 5; Е – 6; Е – 7; Ж – 8;
 З – 9; И – 10; Й – 11; К – 12; Л – 13; М – 14; Н –
 15; О – 16; П – 17; Р – 18; С – 19; Т – 20; У – 21;
 Ф – 22; Х – 23; Ц – 24; Ч – 25; Ш – 26; Щ – 27; Ъ –
 28; Ы – 29; Ь – 30; Э – 31; Ю – 32; Я – 33.

Кожній дитині дістається листочок з «Таємничим листом». Під керівництвом експериментатора діти розшифровують перше слово. Розшифроване слово наголошується на листочку. Після цього оголошується перерва на 10 хвилин. Експериментатор пропонує іншим дітям (бажаючим) дізнатися, від кого прийшов лист. Які не бажають продовжувати роботу можуть залишити листочок на парті і йти гуляти. Після перерви, перед початком наступного уроку, діти здають підписані листочки.

Текст листа: «Знання відкривають глибину і красу світу»

Додаток Г

Конспект уроку для 3 класу

Тема: Коли повертаються із вирію перелітні птахи?

Мета: ознайомити учнів із різноманітністю перелітних птахів та особливостями їх весняного життя; розвивати вміння знаходити взаємозв'язки у природі; виховувати любов та дбайливе ставлення до природи, до птахів.

Обладнання: предметні малюнки, зображення Синьокрилої Сойки., репродукція картини О. Саврасова «Граки прилетіли».

Тип уроку: засвоєння нових знань, умінь і навичок

Метод ведення: словесно-практичний

План уроку

- I. Організація класу
- II. Актуалізація знань, умінь і навичок.
- III. Повідомлення теми і мети уроку
- IV. Вивчення нового матеріалу
- V. Закріплення та систематизація вивченого матеріалу
- VI. Підсумок уроку
- VII. Домашнє завдання

Хід уроку

I. Організація класу

Дзвоник всім нам дав наказ:

До роботи швидше в клас!

Біля парти станем чемно –

Плине час хай недаремно.

Будемо уважні і старанні всі.

Сядемо рівненько на місця свої.

II. Актуалізація знань, умінь і навичок

1.Робота за репродукцією картини О.Саврасова «Граки прилетіли»

- Подивіться на репродукцію картини Олексія Саврасова «Граки прилетіли». Що ви бачите на картині?

- Скажіть, чи подобається вам картина Що саме подобається?

- За якими ознаками можна сказати, що на картині зображена рання весна?

III. Повідомлення теми і мети уроку

- Птахи повертаються із зимівель. І ось сьогодні ви дізнаєтесь про повернення із вирію перелітних птахів і їхнє весняне життя.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь вчителя з елементами бесіди (демонстрація малюнків з зображенням птахів)

- Сьогодні до нас на урок завітала Синьокрила Сойка, яка принесла нам цікаві факти про те, як птахи зустрічають весну. Отож, послухаємо її розповідь. «Першою повідомляє про наближення весни ще посеред зими синиця. Вона, ніби нагадує омелюхам та снігурам, які зимують у наших краях, що час збиратися додому. Одним з перших повертаються з теплих країв на батьківщину жайворонки. З'являються білі плиски, які вміють кумедно потріпувати (плескати) своїми довгенькими хвостиками.

У березні прилітають хижі птахи шуліки, яких занесено до Червоної книги України. За ними слідом – мартини, дикі качки, білі лелеки.

Наприкінці квітня прилітають ластівка, соловейко, зозуля і вивільга.

Не всі птахи прилітають водночас. Одні поспішають додому, інші вичікують, коли комахам, личинок та гусені стане вдосталь для всіх.

Як тільки на весні птахи повернуться додому із вирію, вони відразу приступають готуватися до виведення пташенят. Самці прилітають навесні раніше за самок, займають гніздову територію і знаходять собі пару. А потім птахи вже разом влаштовують кубельце, насиджують яйця й вигодовують пташенят».

- Діти, що ви дізналися нового про білих плисок?

- Які птахи прилітають у квітні?

- Чому не всі птахи прилітають водночас?

2. Інтерактивна вправа «Мозковий штурм»

- Кожного року, коли навесні прилітають птахи виникає одна і та ж проблема – відсутність їжі. Зараз я вам пропоную поміркувати та висунути свої ідеї стосовно того, як люди, взагалі, можуть допомогти перелітнім птахам та те, чим ми можемо допомогти особисто.

Фізкультхвилинка

Буратіно потягнувся,
Раз — нагнувся, два — нагнувся,
Руки в сторону розвів —
Мабуть, ключик загубив.
А щоб ключик відшукати,
Треба нам навшпиньки встати.

V. Закріплення та систематизація вивченого матеріалу

1. Пташина вікторина

Учитель читає опис птаха. Учні впізнають і розповідають про його поведінку навесні.

- Кожен заслухається співом цього малесенького сіренького співця (соловейко).
- Стукіт цього строкатого птаха ми можемо чути цілий рік (дятел).
- Високо піднімаються ці невеличкі сіренькі пташки в прозорі блакитне небо і заливаються та чудовим співом (жайворонки).
- Цей птах з приходом весни летить до лісу (синичка).
- Птах, який прилітає першим на батьківщину з вирію, вісник весни (грак).
- Птахи, що селяться у своїх минулорічних квартирах (шпаки, ласівки)

2. Інтерактивна вправа «Незакінчене речення»

1. Раніше прилітає.....(шпак)
2. Свого гнізда немає...(зозуля)

VI. Підсумок уроку

1. Інтерактивна вправа «Крісло автора»

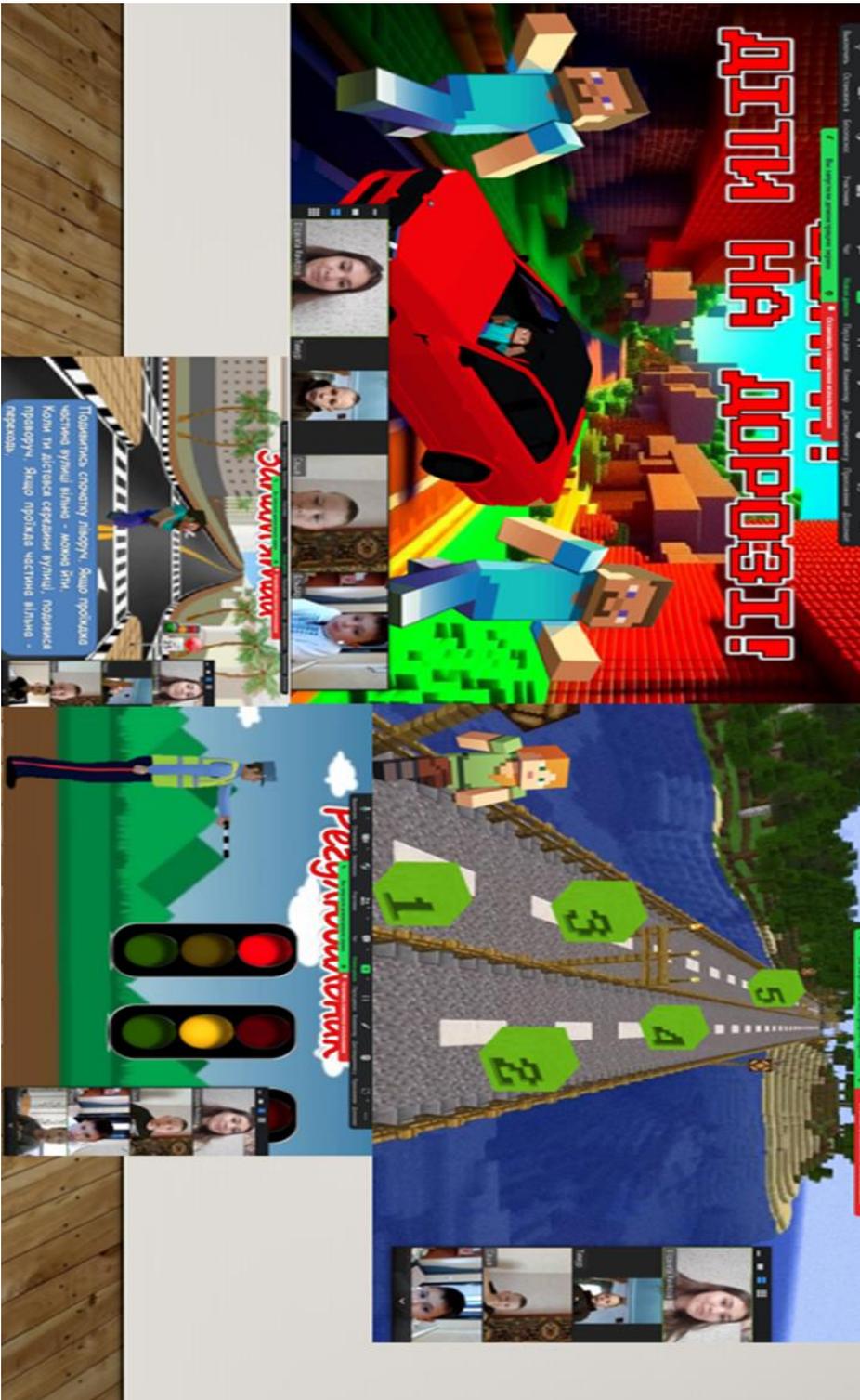
- Діти, вам необхідно декількома реченнями сказати про те, що ви найбільше запам'ятали з сьогоднішнього уроку.

VII. Домашнє завдання

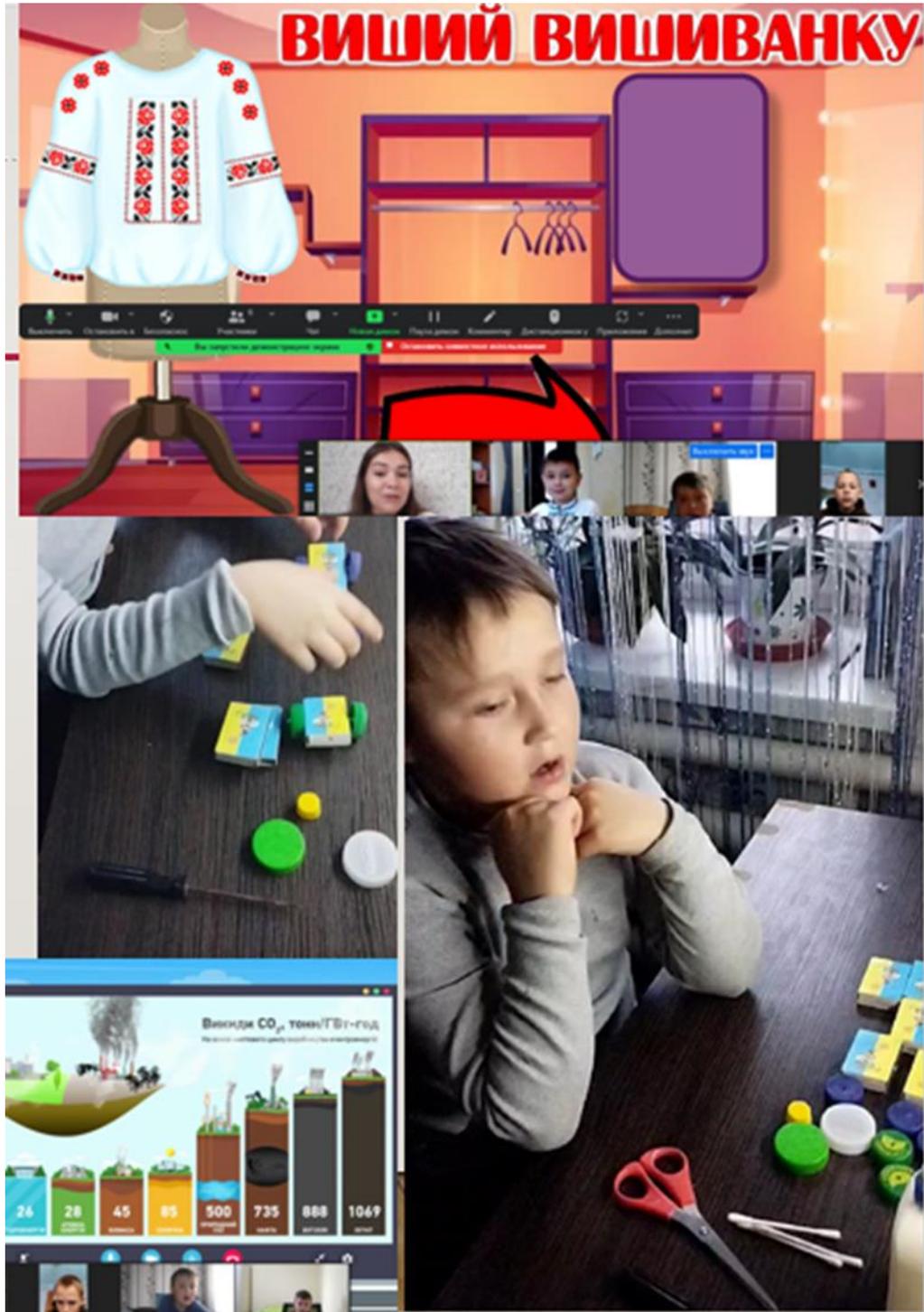
С. 112 – 113.

- Складіть розповідь про весняне життя птахів. Дізнайтесь, які птахи першими повертаються у ваш рідний край. Що потрібно підготувати для їхньої зустрічі?

Додаток Д

Додаток Е

Додаток Є

Wordwall

0:05

Здати відповіді

З яких частин складається рослина?

Обрати інший шаблон

- Діаграма з питаннями
- Анаграма
- Польовий клас
- Відеовікати
- Включити аудіо
- Показати всі

Створити нову

Пошук шаблонів

Матеріали

Меню

Поділитися

Facebook, Pinterest, Print icons

Додаток Ж

Інтерактивний урок №19 для 3 класу. Колообіг води в природі

Мета: поглибити знання учнів про значення та цінність води, познайомити з кругообігом води в природі, розвивати логічне мислення та творчі здібності, спостережливість, вчити міркувати на запропоновану тему, залучення до обговорення, дискусій, самформувати висновки, виховувати любов до природи, бережне відношення до неї.

Обладнання: комп'ютер, програмне забезпечення Zoom, навчальні завдання, Wordwall, Educ.com, онлайн-дошка.

Хід уроку

1. Організація класу. Бесіда «Що за вікном?»

1) Заохочення, створення позитивного настрою. Мотивація навчальної діяльності.

2. Актуалізація опорних знань.

1) Згадуємо вивчене на попередньому уроці. Залучення матеріалів із навчальних платформ Educ.com – філворд, LernAps – інтерактивна вправа. Вікторина створена на платформі Wordwall. Питання для обговорення та виконання навчальних завдань.

Що таке вода?

Де ми зустрічаємо воду?

Філворд «Що таке вода?»

РАМАХ	А К О Е Е О П Г В Л Щ Б
ЦЯНИКРИ	П Р І Д И Н А Н А О Ш У
НАЛИПКРА	В А Р Х М А Р А О Д К Р
АСОР	О П С Р О С А О Р Ж Е У
КАЛСЕВЕ	Д Л С О Р Р В Р М Е П Л
КАНЖИНІС	О И Н Р Е П С С С Р Ъ
	С Н І Ж И Н К А Н Е О К
	П А Г К Н В Е С Е Л К А
	А К Р И Н И Ц Я И О О Д
	Д Р Л С А Д О Щ Т О Р Г

2) Стани води? Інтерактивна вправа.

рідкий
агрегатний стан

агрегатний стан

газоподібний
агрегатний стан

Властивості води? Інтерактивна вікторина.

Вся вода
за смаком
солоня

✓ Правда
✗ Брехня

3. Вивчення нового матеріалу.

1) Робота з підручником с32 -33. Коообіг води в природі.

КОЛООБІГ ВОДИ В ПРИРОДІ

Вода перебуває в постійному русі між Землею й атмосферою. Сонце і вітер спричиняють випаровування води з поверхні річок, озер, морів, океанів, ґрунту, листя рослин, тіл тварин. Так вода перетворюється на пар. Легка водна пара піднімається високо вгору. Там набагато холодніше, ніж біля поверхні Землі. Якщо температура повітря вища від нуля градусів, то водна пара вгорі осідає і перетворюється на дрібні краплинки води. З них утворюється дощові хмарки. У хмарах краплинки зливаються. Вони стають важкими і падають у вигляді дощу.

Атмосфера — газоподібна оболонка Землі і деяких інших планет.

Коли стовпчик термометра опускається нижче нуля градусів, настає мороз, випадає сніг. Сніжинки утворюються з водної пари високо над землею. Спочатку це дуже маленькі кристалики-крижинки. Падаючи вниз, вони збільшуються.

Так вода випадає знову на землю у вигляді дощу, снігу, граду. Частина води повертається назад у струмки та річки. Дощ наповнює річки й озера, річки впадають у моря й океани.

Певна частина дощової води просочується під землю, утворюючи ґрунтові води. Решта води знову випаровується і у вигляді пари піднімається вгору.

Перетворення води в природі з одного стану в інший називають коолобігом води.

Користуючись текстом і малюнками, складіть розповідь про коолобіг води в природі.

У сонячний день постав порожню склянку догори дном на граді або на траві. Через деякий час спостерігатимеш: сухі прозорі внутрішні стінки склянки почнуть затуманюватися й з'являться крапельки води, а зовні скло залишиться сухим. Що відбувається?

Поміркуй, чому влітку в озерах, річках, ставках води стає менше. Як ти думаєш, чому близьна стає сухою на сонці?

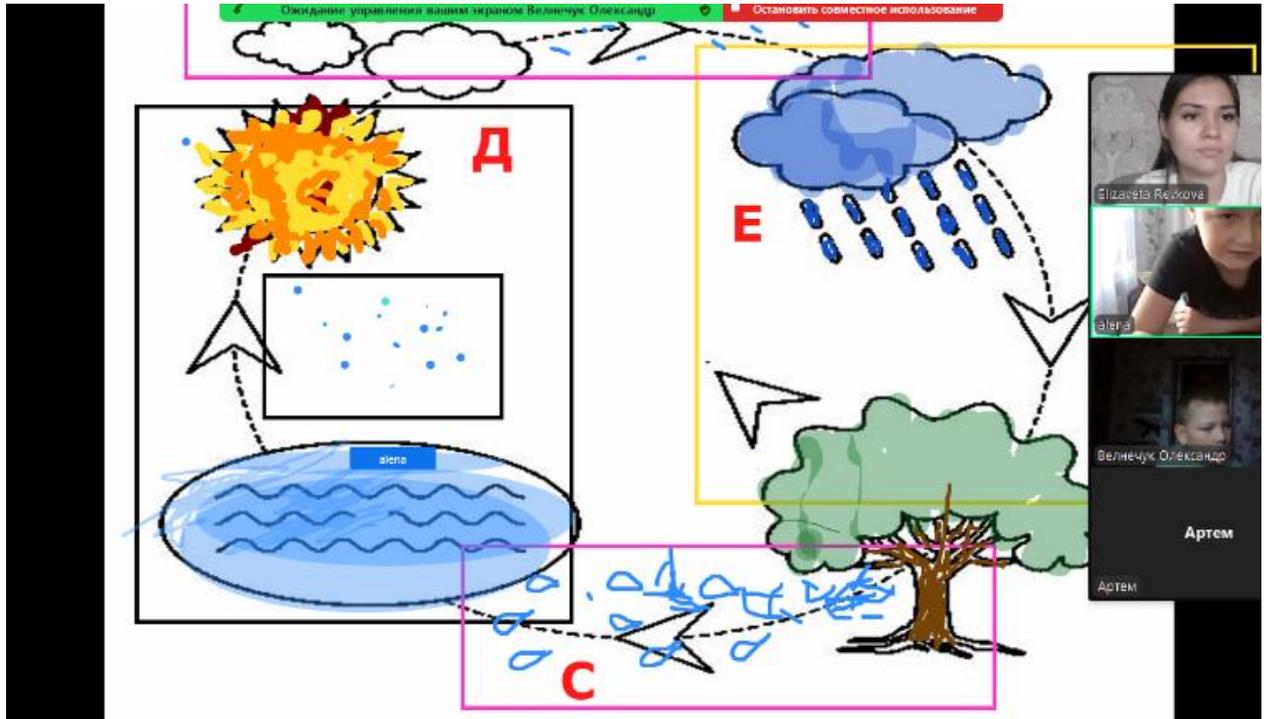
2) Перегляд відео «Кругообіг води в природі» на платформі YouTube

Питання для усного обговорення: «Як відбувається коолобіг води в природі?»

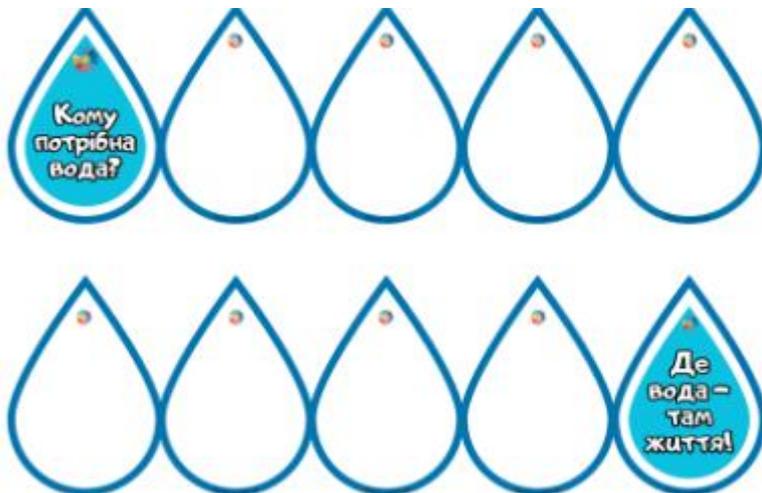
Фізкультхвилинка з кукурузкою.

4. Закріплення вивченого матеріалу. Робота на дошці Zoom із схемою кругообігу води. Розкажи та зобрази, як мандрує вода. Ілюструємо, групами. Для кожної групи своя робоча зона.

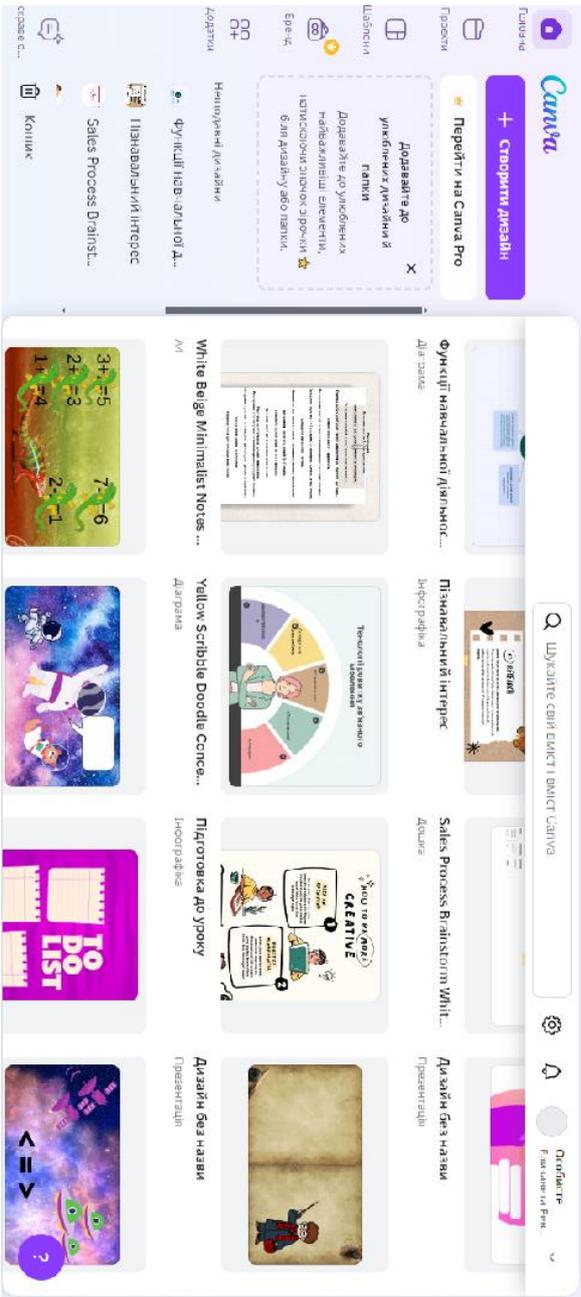

5. Підсумок. Творче завдання.

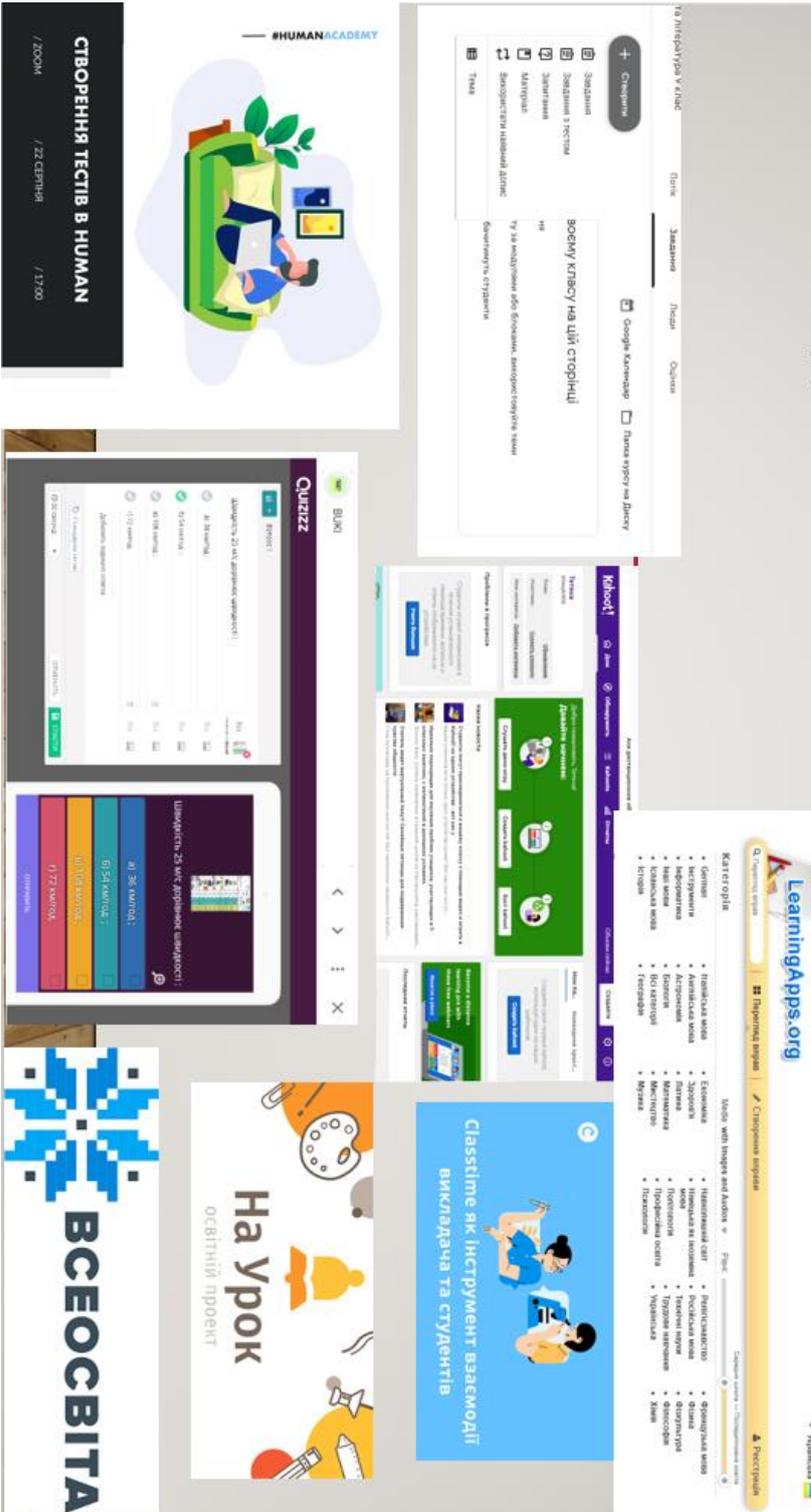
Підсумок. Робота на дошці. Обмірковування та робота з індивідуальною краплинкою. На окремому аркуші учень замальовує свою краплинку.

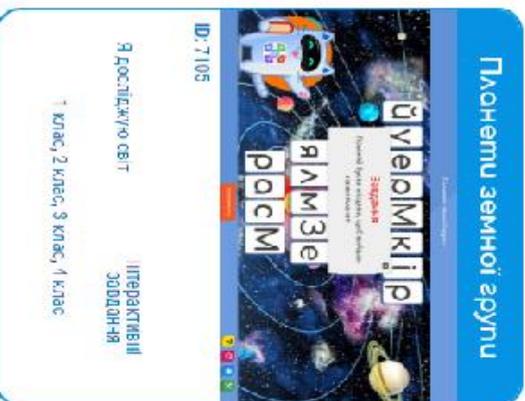
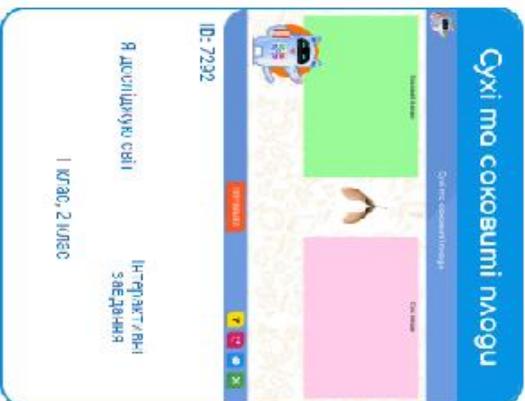
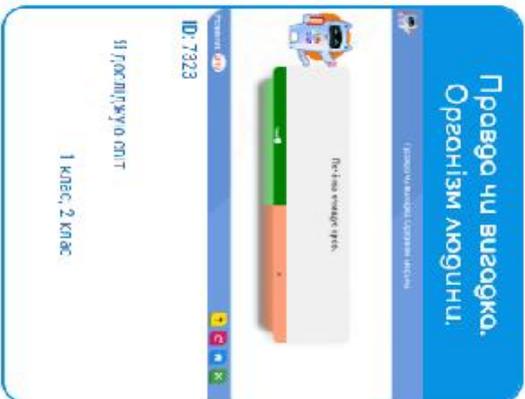
Додаток 3

Додаток И

Додаток І

Додаток І

Перелік додаткових вправ для підвищення пізнавального інтересу молодших школярів.

І. Актуалізація опорних знань. На даному етапі учні активізують свої знання, отримані на попередніх уроках.

Інтерактивні вправи на даному етапі:

1. «Мікрофон», «Філворд», «Анаграми».
2. «Роз'єднай слова», «Вікторина Wordwall».
3. «Дерево рішень», «Кругообіг води на Міро».

Тема: Як змінюється життя звірів навесні?

Тема: Кругообіг води.

І. Актуалізація опорних знань.

Вправа «Мікрофон»

- Як ви захищаєте птахів? Як ви про них турбуєтесь?
- Розкажіть про весняне життя птахів. Які птахи першими повертаються в наш рідний край?
- Що потрібно підготувати для їхньої зустрічі?

Вправа «Філворд - Що таке вода?»

Скріни представлені до розробок для третього класу в Додатку Ж!

Вправа «Роз'єднай слова»

- Діти, зараз ми попрацюємо над прислів'ями та приказками. Але щоб їх прочитати нам необхідно роз'єднати слова.

РАННІЙПРИЛІТГРАКІВІЖАЙВОРОНКІВ–ДОТЕПЛОЇВЕСНИ.

ЯКЩОГРАКИЛЕТЯТЬПРЯМОНАГНІЗДО–ДОДРУЖНОЇВЕСНИ.

ПТАХИВ'ЮТЬГНІЗДАНАСОНЯЧНІЙСТОРОНІ–ДОХОЛОДНОГОЛІТА.

ПЛИСКА-ЛЕДОЛОМКАПРИЛЕТИТЬ,ТАКЧЕРЕЗ12ДНІВРІЧКАПІДЕ.

ЗОЗУЛЯ НА СУХОМУ ДЕРЕВІ ЗАКУВАЛА – ДО ЗАМОРОЗКІВ.

Вправа «Агрегатні стани води»

1. Вправа «Дерево рішень»

1) Слухання твору

З настанням весни все змінюється. Природа наче перетворюється в щось нове, живе, голосне і яскраве. Навкруги веселішає. Квіти розквітають і приємно дивують різнобарвністю людей. Здається, що кожного року вони стають гарнішими і неповторнішими. На цьому подарунки весни не закінчуються. Птахи прилітають з теплих країв і починають свої весняні роботи. Поки все не розпуститься для них їжу готують небайдужі люди. Весна ще приготувала для нас цікавий сюрприз, але щоб його отримати нам потрібно визначити особливості природи навесні, життя рослин та птахів. А також висловити ідеї стосовно того, що ми можемо зробити для розквіту весни.

Вправа на дошці Wordwall «Вікторина правда чи ні»

II. Повідомлення теми і мети уроку. Мета цього етапу забезпечити розуміння учнями необхідності їхньої діяльності.

Інтерактивні вправи на даному етапі:

1. «Вилучи зайве»/ «Ознайомче навчальне відео».

2. «Морський бій»/ «Інтерактив» платформа Мій клас.

3. «Загадкові будиночки»/ «Загадкові краплинки» .

4. Вправа «Вилучи зайве»

- Тварини, весна, парта, клас, життя, квіти, повітря, школа.

5. Вправа «Морський бій»

1) заздалегідь накреслити таблицю і поряд записати шифр.

	А	Б	В	Г	Ж	З
1	К	Л	Р	П	А	Я
2	Е	О	З	В	С	Н
3	Т	И	І	Ю	Ь	Х

Шифр: 1А2Б1Б3Б 3В2В 2В3Б1В3В3Г 1Г2Б2Г2А1В3А1Ж3Г3А2Ж1З
1Г2А1В2А1Б3В3А2Н3В 1Г3А1Ж3З3Б.

- Діти, вам запропоновано цікаву вправу під назвою «Морський бій», на дошці накреслена таблиця і поряд записаний шифр, за яким ви дізнаєтесь тему нашого уроку.

6. Вправа «Загадкові будиночки»

- Щоб дізнатися тему уроку вам необхідно буде виконати дії, які містять наші загадкові будиночки.

Свято – 11, птахи – 16, тварини – 1, вирій – 49, квіти – 4, коли – 12, із – 22, сніг – 65, повертаються – 15, сонячно – 86, перелітні – 19.

6. Вправа «Навчаючись – вчись».

1) Заздалегідь підготувати картки з інформацією. Роздати кожному учневі.

- Діти, ви отримаєте картки з інформацією. Вам потрібно з нею ознайомитися протягом декількох секунд, а потім донести цю інформацію своїм однокласникам.

Тема: Як змінюється навесні життя риб?

1. Вправа «Незакінчене речення»

- Нерест – це.....(період розмноження риб).
- У лящів змінюється зовнішній вигляд, вони стають... (яскравішими, навіть форма тіла змінюється).
- Першим іде на нерест....(щука).
- В добре прогріту воду на нерест ідуть.....(коропи, карасі, лини).
- Про своє потомство піклуються....(соми).

1. Вправа «Аналіз ситуації»

1) Учням пропонується ситуація, у якій вони виявляють проблему та пропонують шляхи її вирішення.

Коли настає весна, у житті риб відбуваються зміни – починається нерест. У цей час їх не можна виловлювати. Але це ніколи не зупиняє байдужих людей. Вони продовжують робити свою справу.

1. Вправа «Коло ідей»

1) Діти об'єднуються в групи, готуючи свої ідеї стосовно поставленого завдання.

Завдання: Скласти послідовність дій сомів під час нересту і після нього.

Як підсумок до уроку. Мета даного етапу: згадати, виявити й усвідомити основні компоненти діяльності – її зміст, тип, способи, проблеми, шляхи їх вирішення, отримані результати.

1. «Інтерв'ю за три кроки».

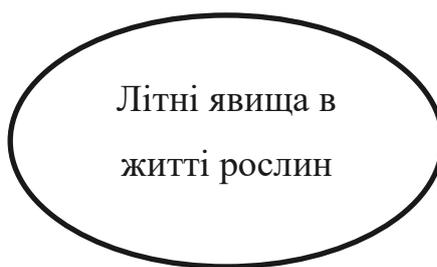
Тема: Як змінюється життя рослин улітку?

1. Вправа «Групування»

- Діти, у нас є таке поняття, як «літні явища в житті рослин». Давайте зараз спробуємо його розшифрувати.

Цвітіння рослин

Дозрівання ягід

Утворення плодів

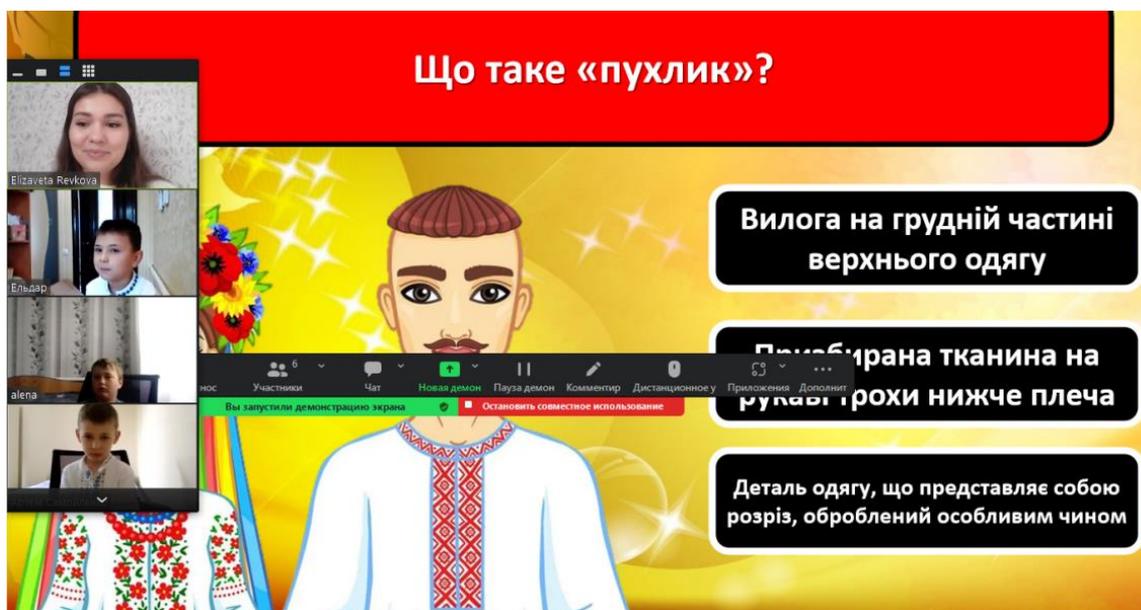
2. Вправа «Інтерв'ю за три кроки»

- Діти, ми зараз з вами об'єднаємося в пари і ви одне в одного будете брати інтерв'ю на тему «Рослини влітку».

Додаток І

Додаток К

Додаток Л

Додаток М

Додаток Н

Додаток О

Додаток П

The image shows a Zoom meeting window with a presentation slide. The slide is divided into two main sections by a vertical line, with a blue question mark icon at the top center. The left section is titled 'Монологічні форми інформаційно-анімаційної діяльності' and lists activities like watching a film about Earth's construction, a math lesson, and a speech. The right section is titled 'Діалогічні форми інформаційно-анімаційної діяльності' and lists activities like a circular story, a round table discussion, and an ecological quest. Illustrations of children holding signs and a heart icon are also present.

Монологічні форми інформаційно-анімаційної діяльності

- Показ мультфільму про будову Землі (ЯДС)
- Математика: "Правила додавання та віднімання"
- Розповідь поєднана з презентацією, коли вчитель пояснює правила та наочно показує
- Демонстрація експериментів

Діалогічні форми інформаційно-анімаційної діяльності

- казка по колу
- круглий стіл, обговорення на виховній годині з теми "Добро починається з тебе"
- Екологічний квест "Визначення новорічна вистава (вих"

Illustrations include a question mark, a heart with a green arrow, and children holding signs with names like Сисоєва Катерина, Ушакова Поліна, and Слизавиха.

Додаток Р

